Тошкент оқшоми

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 57 (8. 486) ◆ 1994 йил 16 май, душанба ◆ Сотувда эркин нархда

Бугунги кун нафаси

РЕСПУБЛИКАМИЗДА

● Бугун Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом Каримов бошчилигидаги давлатимиз делегацияси аъзолари расмий ташриф билан Японияга жўнаб кетдилар.

● Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Фармони билан Наманган вилоят Косонсой шаҳар фахрийлар кенгашининг раиси Маматхон Бобохоновга «Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган ёшлар мураббийси» фахрий унвони берилди.

● Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг фармони билан Тошкент вилояти Бўка тумани меҳнаткашларидан бир гуруҳи фахрий унвонлар, Ўзбекистон Республикасининг фахрий ёрлиқлари билан мукофотландилар.

● Вазирлар Маҳкамасида Германия Федератив Республикаси билан ҳукуматлараро аҳднома ҳамда молиявий ва техник ҳамкорлик тўғрисидаги шартнома имзоланди. Уларда Германиянинг Ўзбекистон билан кенг жабҳада, жумладан, кадрлар тайёрлаш, қишлоқ хўжалиги, алоқа тизими, соғлиқни сақлаш соҳаларида ҳамкорлик қилиши кўзда тутилган.

● Элликқалъа тўқимачилик мажмуасини фойдаланишга топширишга тайёргарлик ишлари ниҳоясига етмоқда. Қорақалпоғистондаги бу улкан иншоот бор-йўғи бир йил ичида барпо этилди.

● Машҳур санъаткор Сойиб Хўжаев номидаги жамғарма таъсис этилди.

● Тошкентдаги Алишер Навоий номли давлат академик Катта театри санъаткорлари Таиландда ўз балет асарларини намойиш қилиш учун гастроль сафарига отландилар.

ҲАМДЎСТЛИКДА

● Бокуда Озарбайжон Президенти Ҳайдар Алиевнинг Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик бўйича кенгашнинг Тоғли Қорабоғ муаммоси юзасидан Минск гуруҳи раиси Ян Элиассон, унинг ўринбосари Матиас Мосберг ва Россия ташқи ишлар вазирлигининг алоҳида топшириқлар бўйича элчиси Владимир Казимиров билан учрашуви бўлиб ўтди. Унда арман-озарбайжон можаросини ҳал этиш билан боғлиқ масалалар муҳокама этилди.

● Россия ҳукумати вакиллари Чечен республикаси мухолифатчи кучлари томонидан ташкил қилинган Чечен муваққат кенгаши аъзолари билан маслаҳатлар ўтказмоқдалар. Чечен республикасининг расмий доиралари бу алоқаларга норозиликларини баён этдилар.

● Бу йил Тожикистоннинг Ленинобод вилоятида 85 минг гектар ерга, 1991 йилдагидан 25 минг гектар кўп ерга чигит экилди.

● Кеча Тбилисидаги арман драма театри биносида спектакль пайтида кучли портлаш рўй берди. Унинг оқибатида 15 киши, шу жумладан болалар жароҳатланди. Жароҳат олган бир бола касалхонага келтирилганда вафот этди. Фожиа рўй берган жойда бўлган Грузия раҳбари Эдуард Шеварднадзе бу террорчилик ҳаракатини сиёсий иғвогарлик деб баҳолади.

● Россия авиасозлари Япония компаниялари билан ҳамкорликда ИЛ-96М ҳаво кемасини яратишга киришмоқдалар. Бу самолёт 386 нафар йўловчини 12,5 минг километр масофага ерга қўнмай элтадиган бўлади.

ХОРИЖДА

● Бугун Америка Қўшма Штатларининг давлат котиби Уоррен Кристофер Дамашқда Сурия президенти Хафиз Асад билан учрашади. Унда Сурия — Исроил муносабатларини нормаллаштириш, шу жумладан босиб олинган Жўлан тепалиги масаласи муҳокама этилиши мўлжалланяпти.

● Варшавада «Шарқ—Ғарб» тижорат анжумани давом этмоқда. Унда Ғарбнинг энг тараққий этган етти давлати, Шарқий Европадаги 10 та мамлакат, шу жумладан Россия, Беларусь, Қозоғистон ва Украинанинг ишбилармонлари иштирок этмоқдалар.

● Корея Халқ Демократик республикаси атом энергетикаси бўйича халқаро ташкилот — МАГАТЭнинг бу мамлакатдаги радиокимёвий лабораторияларини қўшимча текширишдан ўтказиш тўғрисидаги талабини бажаришга рози бўлди. МАГАТЭ мутахассислари Пхеньянга жўнаб кетдилар.

● Куба пойтахти Гаванада энергетика танглиги кучаймоқда. Ҳозирги пайтда шаҳарда ҳар куни 6—12 соат давомида электр таъминоти узиб қўйиляпти.

● Руанда ватанпарварлари фронти вакиллари халқаро ҳамжамиятнинг инсонпарварлик ёрдамини мамлакат пойтахти — Кигали шаҳрига ўтказиб юбориш учун вақтинча ҳарбий ҳаракатларини тўхтатди.

● Франциянинг курорт шаҳри — Каннда 47-халқаро кинофестиваль давом этмоқда. Унда жаҳоннинг 14 мамлакатида яратилган 23 фильм «Олтин пальма новдаси» бош совринини олиш учун даъвогарлик қилмоқда.

ПРЕЗИДЕНТ ҲУЗУРИДА ҚАБУЛ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 13 май куни Буюк Британиянинг «Лонро» компанияси президенти Дитер Бок ва шу компания директори Жон Платс-Милсни қабул қилди.

Ислом Каримов «Лонро» компанияси билан ўзбек ишбилармонлари ўртасидаги алоқалар кенгайиб бораётганини таъкидлар экан, бу ҳамкорлик янада самарали бўлиши учун қилинажак ишлар хусусида мулоҳазалар билдирди. Компания иштирокида мамлакатимиз ер ости бойликларини қазиб олиш ва Тошкент шаҳрида олий даражали меҳмонхона қуришни амалга оширадиган қўшма корхонани ишга тушириш муддатлари, ҳамкорликдаги лойиҳаларни маблағ билан таъминлашни зиммасига олган халқаро молия корпорациясининг режалари билан қизиқди.

«Лонро» президенти жаноб Дитер Бок ва компания директори Жон Платс-Милс самимий қабул ва меҳмондўстлик учун миннатдорлик билдириб, тегишли вазирликлар, идоралар билан музокаралар жуда самарали бўлганини қайд этдилар. Улар ишончли ҳамкор сифатида фаолият бошлаш ниятида эканликларини айтиб, Президент Ислом Каримов билдирган мулоҳазалар ниҳоятда ўринли эканини таъкидладилар.

Учрашувда Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Ў. Султонов ва Тошкент шаҳри Ҳокими А. Фозилбеков иштирок этди.

(ЎзА).

«Малика» трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоаси халқимиз дидига мос бўлган маҳсулотлар ишлаб чиқаришни кун сайин кўпайтирмоқда. Бунда бирлашманинг 2-фабрикаси чеварларининг қўшаётган улуши салмоқли бўлмоқда. Ушбу суратда фабрика бичув цехи бошлиғи Муаттар Аъзамова, ишчилардан Рустам Ниёзов ва Маҳмуда Баҳромхўжаеваларни кўриб турибсиз.

Козим Улмасов олган сурат.

Ўзбекистон—Япония: ҳамкорлик қирралари

ЎТМИШДАН БОШЛАНГАН АЛОҚАЛАР

ЭНДИЛИКДА ЯНГИЧА МАЗМУН КАСБ ЭТМОҚДА

ЖАҲОНДАГИ ҳар томонлама энг юксак тараққий этган давлатлардан бири бўлмиш Япония билан Ўзбекистон ўртасидаги алоқалар узоқ ўтмишга бориб тақалади.

Асримизнинг 60-йилларидан бошлаб эса кунчиқар мамлакат билан муносабатлар қўлами янгитдан жадал ривожлана бошлади. 1969 йилда «Ўзбекистон—Япония» Тошкент шаҳар жамияти ташкил этилди.

Аввалламбор шуни таъкидлаб ўтиш ўринлики, Ўзбекистоннинг Япониядаги «Япония—Евроосиё мамлакатлари» жамияти, мазкур жамиятнинг Хиросимадаги бўлими ҳамда «Фукума—Ўзбекистон маданий-иқтисодий алоқалар ассоциация»лари билан алоқалари айниқса кенг йўлга қўйилган.

«Япония—Евроосиё мамлакатлари» жамияти, Ўзбекистон Республикаси халқаро маданий-маърифий алоқалар миллий ассоциацияси ва «Ўзбекистон—Япония» Тошкент шаҳар жамияти ўртасида имзоланган 1993—1995 йилларга мўлжалланган шартномани кўздан кечирар эканмиз унда ер юзида ядро қуролини йўқотишга қаратилган, икки мамлакатнинг ҳаёти ва маданияти, фан ва санъат соҳасидаги алоқалар ривожи, адабиёт ва ахборот манбаларини айирбошлаш билан боғлиқ турли тадбирларни ўтказиш, таълим соҳасидаги ҳамкорлик — ўзбек ва япон тилларини ўрганиш, илмий симпозиумлар ташкил этиш, санъаткорларни юбориш, махсус сайёҳлик гуруҳларни қабул қилиш ҳақидаги бандларнинг мавжудлигини кўрамиз. Бу ишлар ҳозир кенг кўламда амалга оширилмоқда.

Япониянинг Фукусима префектураси билан мунтазам ҳамкорлик алоқаларига 1979 йили асос солинган эди. Ва ўша вақтдан буён қатор маданий-маърифий тадбирлар ўтказилди. Чунончи, Фукусимага Ўзбекистоннинг учта расмий делегацияси ташриф буюрди. 1990, 1992 йиллари у ерда Ўзбекистон маданиятига бағишланган тадбирлар ўтказилди. Унда фольклор жамоалари қатнашди, суратлар ва халқ амалий санъати асарлари, китоблар кўргазмалари ташкил этилди, ўзбекистонлик кино усталарининг бадиий ва ҳужжатли фильмлари намойиш этилди. 1993 йилда Тошкент Давлат шарқшунослик институти япон тили бўлимининг бир гуруҳ талабалари Японияда тажриба ўрганиб қайтишди. Ўз навбатида ҳозир Ўзбекистонда япон тили мутахассислари фаолият кўрсатмоқдалар. 1990 йилда Тошкентдаги Яккасарой қабристонидаги япон ҳарбий асирлари дафн этилган жойда ёдгорлик мажмуасининг очилиши дўстлик ришталари мустаҳкамланишида муҳим роль ўйнади.

Республикамиз «Никобоску» япон сайёҳлик фирмаси билан ҳам мустаҳкам алоқалар ўрнатган. Чет мамлакатларга ёшлар сайёҳлик гуруҳларини юборувчи ушбу фирма маданий тадбирларни ташкил этишга ҳам катта эътибор қаратади. 1978 йилдан бошлаб «Никобоску» фирмасининг «Дўстлик карвонлари» ҳар йили республикамизга ташриф буюради.

— Дарҳақиқат, кейинги вақтларда Ўзбекистон ва Япония ўртасидаги ҳар томонлама алоқалар жуда яхши ривожланмоқда, — деди Ўзбекистон Республикаси халқаро маданий-маърифий алоқалар миллий ассоциацияси Европа, АҚШ ва Япония мамлакатлари бўлимининг бошлиғи Надежда Коблова. — Ҳозир шаҳримизга Япония ўрмон, балиқчилик ва қишлоқ хўжалиги вазирлигининг биологлари делегацияси ташриф буюрган. Уларнинг ташрифдан кўзлаган мақсадлари — Ўзбекистондаги илмий-текшириш институтлари фаолияти билан танишиш, ўзаро маълумотлар айирбошлаш, қишлоқ хўжалиги соҳасида ҳамкорликда илмий-тадқиқот ишларини ўтказиш имконини излаш. Бундан ташқари 31 май куни Фукусима—Ўзбекистон маданий-иқтисодий алоқалар ассоциациясининг 30 кишилик таркибдаги делегацияси Ўзбекистонга келади. Июнь ойининг бошларида эса префектура губернатори жаноб Эйсану Сато бошчилигидаги расмий делегация юртимизга ташриф буюради. Бу ташрифлардан умидимиз катта. Чунки, электроника саноати жуда ривожланган Фукусима билан иқтисодий алоқаларни ҳам кучайтириш ҳар икки томон учун ўзаро манфаатлидир.

Шу йилнинг апрель ойида Ўзбекистонга Япония маданият жамғармаси вакиллари келишган эди. Халқаро маданий алоқаларни ривожлантиришга кўмаклашувчи ушбу давлат ташкилоти билан кино санъати масалалари муҳокама қилинди. Улар шу йилнинг ноябрь ойида Токиода ўтказиладиган Марказий Осиё мамлакатлари фестивалида намойиш этиш учун ўзбек фильмларини танлаб олдилар. Японияга қайтгач, ушбу делегация аъзолари бу йил Япониянинг қадимги пойтахти Киотода ўтказиладиган анъанавий Токио кинофестивалида иштирок этиш учун ўзбек кино усталарига ташриф қоғози юбордилар. Июнь ойининг бошларида эса Тошкентда япон бадиий, ҳужжатли ва мультипликацион фильмларининг фестивали ўтказилади.

Тиббиёт соҳасидаги алоқаларимиз ҳам мақтовга арзигулик. Мана, бир неча йилдирки акушерлик ва гинекология институтининг ходимлари Японияга бориб тажриба орттиришмоқда. Шу йилнинг сентябрь ойида эса япониялик мутахассислар юқоридаги институт базасида ташкил этилаётган халқаро тиббиёт симпозиумига келишади.

Шу йилнинг октябрь ойида эса Японияда Ўзбекистон Республикаси маданий ҳаётига бағишланган тадбирлар ўтказилади. Унинг дастуридан бадиий жамоаларнинг чиқишлари, «Мусаввир» бирлашмаси усталари иштирокида ўзбек халқ амалий санъати намуналари кўргазмаси, суҳбатлар, учрашувлар ўтказиш ўрин олган.

Ўйлаймизки, юртбошимиз Ислом Каримовнинг бугун Японияга бошлаган илк расмий ташрифи икки дўст мамлакат ўртасидаги алоқалар кўламининг янада кенгайишига муҳим ҳисса қўшади.

Дилшод ИСРОИЛОВ.

Ўзбекистонда Қозоғистон кунлари олдидан

ТАШКИЛОТ КОМИТЕТИНИНГ МАЖЛИСИ

РЕСПУБЛИКА Вазирлар Маҳкамасида Ўзбекистонда Қозоғистон кунларига тайёргарлик ва уни ўтказиш бўйича ташкилот комитетининг мажлиси бўлиб ўтди. Мажлисни Республика Бош вазирининг биринчи ўринбосари, ташкилот комитетининг раиси Исмоил Жўрабеков олиб борди.

Республика Бош вазирининг ўринбосари Муҳаммаджон Қорабоев ана шу муҳим тадбирга тайёргарлик ва уни ўтказишнинг дастури тўғрисида гапириб берди. Бир қатор вазирликлар ва ташкилотларнинг вакиллари дўстлик байрамини ўтказиш борасидаги ишлар ҳақида ахборот бердилар.

Ўзбекистонда Қозоғистон кунлари дастурида қозоқ дўстларимизнинг республикамизнинг барча вилоятларига ташриф буюришлари кўзда тутилган. Бу нарса меҳмонларимизнинг Ўзбекистон аҳолисининг турмуши ва ишлари билан янада яқинроқ танишиш имконини беради. Маданий тадбирлар, ижодий ва амалий учрашувлар ўтказилади. Тошкент кўчалари, вилоятларнинг марказлари қозоғистонликларни энг қадрли меҳмонлар сифатида муборакбод этадиган тарзда байрамона руҳда безатилади.

Ташкилот комитетининг мажлисида кўриб чиқилган масалалар юзасидан тегишли қарор қабул қилинди.

Ташкилот комитети мажлисида Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раиси вазифасини бажарувчи Эркин Халилов, Республика Президентининг давлат маслаҳатчиси Хайрулла Жўраев, Республика Бош вазирининг ўринбосарлари Ўткир Султонов, Мираброр Усмонов, Тошкент шаҳар Ҳокими Атҳамбек Фозилбеков, вазирликлар ва идораларнинг раҳбарлари, республика вилоятлари ҳокимларининг ўринбосарлари қатнашдилар.

ЯНГИ ҚЎШМА КОРХОНА

ЎЗБЕКИСТОНЛИК харидорлар Руминиянинг машҳур «Ромтекс» фирмасида ишлаб чиқарилган пойабзал, кийим-кечаклар, уй жиҳозлари билан ўша собиқ Иттифоқ ҳукм сурган даврлардан буён яхши танишлар. Лекин сўнгги йилларда бу иқтисодий алоқалар маълум сабабларга кўра узилгач аҳоли «Ромтекс»нинг сифатли маҳсулотларидан фойдаланиш имконидан маҳрум бўлганди. Энди эса яқин вақт ичида нафақат тошкентликлар, балки республикамизнинг бошқа вилоят ва шаҳарларида яшовчи харидорлар яна оламга донғи кетган румин жиҳозларига эга бўла оладилар. Аҳмад Яссавий номли ўзбек-румин қўшма корхонаси айнан шу мақсадларни кўзлаб ташкил этилди. Бу корхонада тайёрланадиган уй жиҳозлари тижорат дўконларида сотилаётган, нархи баланд, сифати паст, энг асосийси инсон саломатлиги учун зарарли хом ашёдан тайёрланган маҳсулотларнинг том маънодаги рақобатдоши бўлиши кутилмоқда.

Шоҳруҳ ЗАРИПОВ.

ТАДБИРКОРЛАР БИЛАН УЧРАШУВ

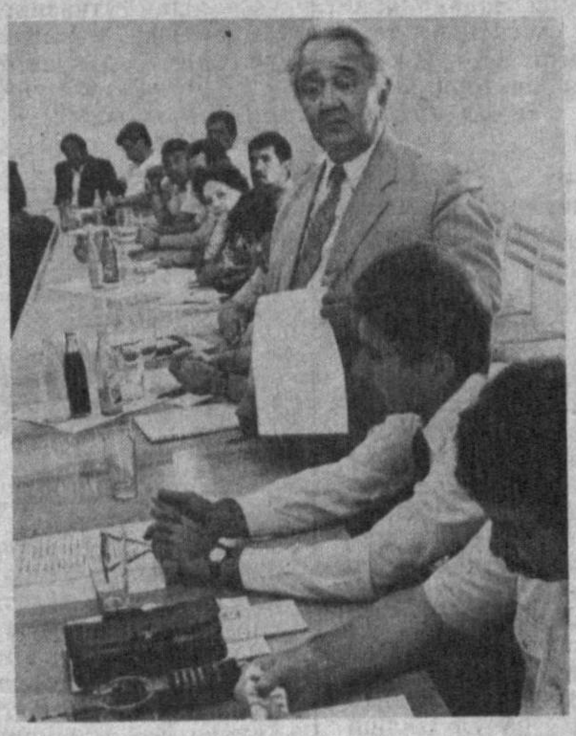

⊙ Ўзбекистон Халқ демократик партияси Тошкент шаҳар кенгашида пойтахт тадбиркорлари билан учрашув бўлиб ўтди.

Учрашувда 30 дан зиёд мулкчилик турли формаларига қарашли фирма, ҳамда қўшма корхоналарнинг вакиллари иштирок этдилар.

Биринчи марта ўтказилган ана шу тадбирнинг асосий мақсади Тошкент тадбиркорлик тизимини Ўзбекистон Халқ демократик партияси фаолияти билан таништириш, шунингдек мустаҳкам ҳамкорликка тааллуқли бўлган бир қатор масалаларни муҳокама қилишдан иборат эди.

— Бизнинг бир жойга ана шундай тўпланишимиз жуда ҳам зарур эди, —деди Ўзбекистон Халқ демократик партияси Тошкент шаҳар кенгашининг биринчи котиби Шоқосим Шоисломов «Оқшом» мухбири билан қилган суҳбатида. — Чунки кишилар бизнинг ташкилотимиз нима ишлар билан шуғулланаётганлиги ва ўз олдига қандай мақсад ҳамда вазифалар қўйганликларини аниқ билишлари керак. Биз тадбиркорлар тизими билан ҳамкорликда давлатимизнинг гуллаб-яшнаши ва юксалишига ўз ҳиссамизни қўшишни мақсад қилиб қўйганмиз.

Бу ерда яна шуни ҳам айтиб ўтиш кераккки, ушбу учрашув қатнашчилари биргина республикамиз пойтахтининг ўзида сафига 26 мингдан зиёд партия аъзоларини бирлаштирган партия ташкилотининг фаолияти билан ҳар томонлама танишишдан ташқари бир қатор долзарб масалаларни ҳам муҳокама қилдилар. Жумладан, Олий Мажлисга ва маҳаллий ҳокимият идораларига бўлажак сайловлар хусусидаги, шунингдек кам таъминланган аҳоли қатламларига кўрсатилаётган хайрия фаолияти ва иқтисодиёт хусусидаги масалалар шулар жумласидандир.

СУРАТЛАРДА: тадбиркорлар билан учрашувдан лавҳалар.

Виктор Багаев олган суратлар.

Ватан хизматига отланганлар

ФАРЗАНДЛИК САДОҚАТИ БИЛАН

ЁШЛАРНИ Қуролли Кучларимиз сафига баҳорги чақириқ мавсуми бошланди. Куни кеча Тошкент вилояти йиғилиш жойи 18 ёшга тўлган ўғлонлар, ота-оналар билан гавжум бўлди. Уларнинг кўпчилиги ёшларни армияга кузатиш маросимида қатнашдилар. Маросимда сўзга чиққан Тошкент вилояти мудофаа ишлари бошқармаси бошлиғи полковник Пўлат Ражабов чақирилувчиларни она-Ватанимиз, мустақил диёримиз сарҳадларининг дахлсизлигини, халқимиз осойишталигини кўз қорачиғидек сақлаб, ота-боболаримиз жанговар анъаналарининг муносиб давомчилари бўлиб етишишларини алоҳида уқтирди.

— Армия хизматини ўташ ҳар бир ёшнинг йигитлик бурчи. Мустақил Ўзбекистон Қуролли Кучлари сафида хизмат қилиш бахтига муяссар бўлаётганимдан ғурурланаман, — деди чақирилувчилар номидан сўз олган Андрей Андреев. Армияни ҳаёт мактаби, чиниқиш мактаби дейишади. Мен ҳам ўз тенгдошларим қатори ана шу ҳаёт дорилфунунида тобланишга, ҳарбий билим ва жанговар техникани пухта эгаллашга ваъда бераман.

Ота-оналар номидан эса Абдумажид Абдукаримов сўз олди:

— Мана, Ватанимиз мустақилликка эришгач, фарзандларимиз ўз она юртимизда, бағримизда хизмат қилишяпти. Бир ярим йил нима деган гап. Кўз очиб юмгунча ўтиб кетадиган фурсат, энг муҳими, тенгқурлар билан хизмат қилишнинг ҳам ўз гашти бор. Қолаверса, ёшлар шу баҳона янги дўстлар орттиришади. Мен ўғлим Абдужалолни хизматга кузатяпман. Ўғлимнинг камолга етиб, ўз йигитлик бурчини ўташга муносиб кўрилганидан хурсандман. Аввало, ота сифатида унга сиҳат-саломатлик тилайман. Осмонимиз мусаффо бўлсин. Барча ўғлонларимиз ота-оналари, давлатимиз ишончини оқлашларига, жонажон диёримиз мустақиллигини мустаҳкамлаш йўлида ҳалол хизмат қилишларига ишончимиз комил. Ой бориб, омон қайтинг, жигарбандларим.

Кузатиш жойида чақирилувчиларнинг баъзилари билан суҳбатлашдик, уларнинг орзу-умидлари билан қизиқдик.

⊙ Анвар ДОСТОВ: Тошкентдаги 1-ўрта мактабни битирганман. Ўзимни жисмонан чиниқтириш мақсадида каратэ билан шуғулландим. Чунки, Қуролли Кучлар сафида хизмат қилиш учун чаққон, абжир бўлиш керак. Ёшлигимдан десантчи бўлишни орзу қилганман. Менинг ана шу эзгу орзуим албатта ушалади, деган умиддаман. Мустақил диёримиз, халқимиз осойишталиги йўлида хизмат қилишга тайёрман.

⊙ Алишер ИКРОМОВ: Тошкент туманидаги 3-ўрта мактабни битиргач, 10-касб-ҳунар билим юртида ўқидим. Ошпазлик касбини эгалладим. 6 йил бокс билан шуғулландим. Армияда хизмат қилиш ҳар бир йигитнинг муқаддас бурчи, деб ҳисоблайман.

⊙ Аҳад ТОШМАТОВ: Оҳангарон туманидаги Тилов қишлоғиданман. Ангрендаги автоклубда ўқиб, автошофёрлик касбини ўргандим. Армияда бу касб ҳам кўпроқ асқотади. Ички ишлар қўшинларида хизмат қилмоқчиман. Ўз Ватани, ўз халқи бахт-саодати, осойишталиги йўлида хизмат қилишдан ортиқ бахт бўлмаса керак дунёда...

Йигитлар. Бизнинг чароғбонларимиз. Келажагимиз умиди бўлган бу ёшлар пойтахтимиз ва Тошкент вилоятининг турли туманлари ва қишлоқларидан бўлишсада уларни ягона мақсад бирлаштиради. У — жонажон диёримизга муҳаббат, республикамиз мустақиллигини мустаҳкамлаш, тинчлик ва осойишталик йўлида ҳалол хизмат қилиш туйғуларидир.

Мақсуда МИРЗАЕВА.

Спорт

«Буюк ипак йўли» мусобақалари

ҲАМШАҲАРЛАРИМИЗ ЗАФАР ҚУЧИШДИ

ИЛГАРИ хабар берганимиздек, Самарқанд шаҳрида «Буюк ипак йўли» сателлит мусобақаларининг иккинчи босқичи ниҳоясига етди. Унда ҳамшаҳарларимиз зўр муваффақият билан қатнашиб, янада юқори натижаларни кўрсатдилар. Жумладан, жуфтлик баҳсларида О. Огородов ва Д. Томашевич бирин-кетин барча рақибларини доғда қолдириб финал беллашувига йўлланма олдилар. Финалда улар Хендерсон (Буюк Британия) — Гийу (АҚШ) жуфтлиги билан куч синашдилар. Ҳар қилувчи ўйинни жуда йиғинчоқлик ва кўтаринки руҳда ўтказган ҳамшаҳарларимизга ғалаба учун атиги иккита тур кифоя қилди: 6:4, 7:6.

Якка тартибдаги мусобақанинг ҳал қилувчи баҳсида О. Огородов ўзининг эски рақиби Т. Мендл билан учрашди. Маълумки, биринчи босқич мусобақаларида Мендл Огородовни доғда қолдирганди. Бу гал ундай бўлмади. Рақибининг барча нозик томонларини яхшилаб ўрганган Огородов бутун маҳоратини ишга солди ва 6:3, 6:3 ҳисобида ғалаба қозонди.

Ҳозир «Пахтакор» Марказий ўйингоҳининг кортларида учинчи босқич мусобақалари давом этмоқда. Унинг якуний «Мастерс» қисми эса 22 майдан бошланади.

Даврон НУРМАТОВ.

ХАЛҚ ЎЙИНЛАРИ ОЛИМПИАДАСИ

ЖИЗЗАХ вилоятининг Фориш туманида 1-Ўзбекистон республикаси халқ ўйинлари олимпиадаси ниҳоясига етди. Унда Республикамиздаги барча вилоятлар ва Тошкент шаҳридан 14 жамоа иштирок этди. Олимпиада дастуридан унутилиб бораётган тортишмоқ, олиб қочар, минди, елкада кураш, чавандозлик каби 9 та миллий спорт турлари бўйича беллашувлар ўрин олди.

Қизғин баҳслардан сўнг Жиззах вилояти халқ ўйини усталари ғолиб деб топилди. Сурхондарёликларга иккинчи, Наманган вилояти вакилларига эса учинчи ўрин насиб этди.

Дамир ИСЛОМОВ.

Фуқароларнинг пенсия таъминоти тўғрисидаги Ўзбекистон Республикасининг янги Қонуни ҳақида суҳбатимизни давом эттирар эканмиз, бу гал пенсия тайинлашда иш стажини ҳисоблашга тўхталамиз. Мухбиримизнинг ушбу масала юзасидан берган саволларига шаҳар ҳокимлиги ижтимоий-таъминот бош бошқармаси пенсия бўлими бошлиғи вазифасини бажарувчи Шоҳида Носирова жавоб беради:

— Шуни таъкидлаш жоизки, собиқ СССРнинг 1990 йил 15 майда қабул қилинган «Фуқароларнинг пенсия таъминоти тўғрисида»ги Қонунидагидек киши давлат ижтимоий суғурта жамғармасининг қайси турига мансублиги, қандай ишда ишлаганлиги, қайси турдаги фаолият билан шуғулланганлиги, мулкчилик ва хўжалик юритишнинг шаклларидан қатъи назар, унинг бажарган иши стажга ҳисобланади. Шунингдек, ҳарбийлаштирилган мудофаадаги ҳарбий хизмат ҳам иш стажига қўшилади. Ижтимоий суғурта жамғармасига суғурта бадаллари тўланган тақдирда хусусий меҳнат фаолияти ҳам стажга қўшилади. Мазкур жараёнларни тасдиқловчи ҳужжатлар меҳнат дафтарчаси ва ҳарбий билетдир.

Олий ва ўрта махсус ўқув юртларида, билим юртлари, кадрлар тайёрлайдиган мактаб ва курсларда, малака ошириш ва қайта малака ошириш, аспирантура ва докторантура, клиник ординатура, жумладан хорижда ўқиш, агарда у кундузги бўлимда бўлган бўлса ҳамда умумий иш стажи 5 йилдан кам бўлмаса бу давр ҳам стажга қўшилади. Ўқиш даврини тасдиқловчи ҳужжат диплом ҳисобланади.

** Ижтимоий ҳимоя—амалда*

ИШ СТАЖИ: У ҚАНДАЙ ҲИСОБЛАНАДИ?

I гуруҳ ногиронига ёки 16 ёшгача бўлган ногирон болага, шунингдек, бошқалар кўмагига муҳтож бўлган 80 ёшли қарияларга қараш ҳам иш стажига қўшиладиган шартлардандир. Қараганлик вақти ҳақиқий қарашни амалга оширилиши текширилган акт, ногиронлик ёки қариликни тасдиқловчи ҳужжатлар асосида аниқланади. Оналарнинг кичик ёшдаги болаларига қарашларини стажга қўшиш тартиби бир мунча ўзгарди. Биринчидан, оналар ва ўгай оналар билан бир қаторда асранди ва ўгай болаларга қараш вақти ҳам стажга қўшилади. Иккинчидан, ҳар бир бола 3 ёшга тўлгунча қараш даври, умумий ҳисобда 6 йил чегарасида она бу даврда ишлаган ёки ишламаган бўлса ҳам стажга қўшилади (собиқ СССР қонунига биноан эса она ишламаган шароитдагина бу давр стажга қўшилган). Лекин болага қараш вақти стажга қўшилиш тартиби меҳнат фаолияти 5 йилдан кам бўлмаганлиги тасдиқланган ҳоллардагина ҳисобга олинади.

Масалан, 1994 йил 1 июлига қадар, 1960 йил 1 февралдан 1995 йил 1 майгача ишлаган аёл кишига пенсия тайинланган, унинг иш стажи 33 йилу 3 ой. Бу аёлнинг 1961 йил 15 сентябрда ва 1964 йил 12 декабрда туғилган фарзандлари бор. Унинг иш стажига болаларга қараган вақти 6 йил қўшимча қўшилиши лозим. Бошқача қилиб айтганда ҳам ишлаб, ҳам болаларни парвариш қилган аёлга икки ҳисса қўшимча стаж қўшилади, яъни 1994 йил 1 июль кунида унинг стажи 33+6 йил=39 йилни ташкил қилади.

Қайд қилинганларни назарда тутиб (бола туғилганлик гувоҳномаси пенсия ҳужжатлари ичида бор бўлган ва 40 йиллик стаж бўйича пенсия тайинланган аёллардан ташқари), туман ижтимоий таъминот бўлимларига 1994 йил 1 июлдан пенсия миқдорини қайта кўриб чиқиш учун фарзандларининг туғилганлик тўғрисидаги гувоҳномалари нусхаларини топширишларини сўраймиз.

— Хориждаги муассасалар, халқаро ташкилотларда ишлаган ходимлар рафиқаларининг чет элда яшаган даври, чўпонларнинг яйловларда бўлган вақтида уларнинг хотинларининг ишлашига имкон бўлмаган даври умумий иш стажига қўшиладими?

— Бу даврлар 10 йил чегарасида умумий иш стажи камида 5 йиллигини тасдиқловчи ҳужжатлар мавжуд бўлган тақдирдагина умумий иш стажига қўшилади.

Масалан, элчининг рафиқаси чет элда 9 йил бўлган, у 6 йил иш стажига эга, 1994 йил 1 июлдан бошлаб пенсия тайинлашда 15 йиллик стаж (9+6) олинади. Меҳнат жараёнида майиб бўлган ёки касб касаллиги туфайли I ва II гуруҳ ногиронлигидаги вақт стажга қўшилиши Қонунда янги қоидадир.

Масалан, 1931 йилда туғилган, 30 йиллик меҳнат стажига эга бўлган, ёшига кўра пенсия оладиган нафақадор, 1966 йил 15 октябрдан 1970 йил 1 ноябргача иш вақтида майиб бўлгани оқибатида II гуруҳ ногирони ҳисобланган. 1994 йил 1 июлдан пенсия миқдори қайта ҳисоблангaнда унинг ногиронлик вақти стажига қўшилади ва пенсия 34 йиллик (30+4) стажи юзасидан қайта ҳисобланади.

Янги Қонунда ҳам стажни ҳисоблашда айрим имтиёзли шартлар мавжуд.

— Янги Қонунда иш стажини ҳисоблашда яна қандай имтиёзли шартлар кўзда тутилган?

— Ҳаракатдаги армия таркибига кирувчи ҳарбий қисмлар, жанговар ҳаракатлар давридаги хизмат ва эркин ёлланганлар таркибидаги иш, шу жумладан байналмилал бурчни бажаришда иштирок этганларга уч ҳисса баробарида.

— Ватан уруши йилларида ишлаганлар ва ҳарбий хизмат қилганларга икки ҳисса баробарида;

— моховхоналарда, вабога қарши муассасаларда ишлаганларга икки ҳисса баробарида;

— паталогоанатомия муассасалари ва суд-тиббий экспертизаси муассасаларининг тиббий ходимларидан айрим тоифадагиларининг иши — 1,5 ҳисса баробарида, асоссиз равишда жиноий жавобгарликка тортилган, қатағон қилинган, кейинчалик оқланган фуқароларнинг қамоқда бўлиш ва ҳибсда сақлаш жойларида турган вақти 1,5 ҳисса баробарида стажга қўшилади.

Чет элда ишлаган даврни стажга қўшиш эса ижтимоий суғурта жамғармасига белгиланган бадаллар тўланган тақдирдагина ҳисобга олинади. Юқорида айтилганидек, иш стажини тасдиқловчи асосий ҳужжат меҳнат дафтарчасидир. Меҳнат дафтарчаси ёки унда тегишли қайдлар бўлмаган тақдирда иш стажини тасдиқлаш тартиби Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланади.

Суҳбатдош
Машҳура МИРЗАМУҲАМЕДОВА.

Ижарадаги «Ўзбек қоғози» корхонасининг ишчи-хизматчилари ҳозирги кундаги тақчил аҳволни мардонавор енгиб, ишлаб чиқаришни оз миқдорда бўлсада давом эттиришмоқда. Кейинги вақтда бу ерда силлиқ қоғозларни ишлаб чиқаришга алоҳида эътибор берилаётир. Ушбу суратда ҳам корхонанинг силлиқ қоғоз цехидаги иш жараёни тасвирга олинган.

Виктор Багаев сурати.

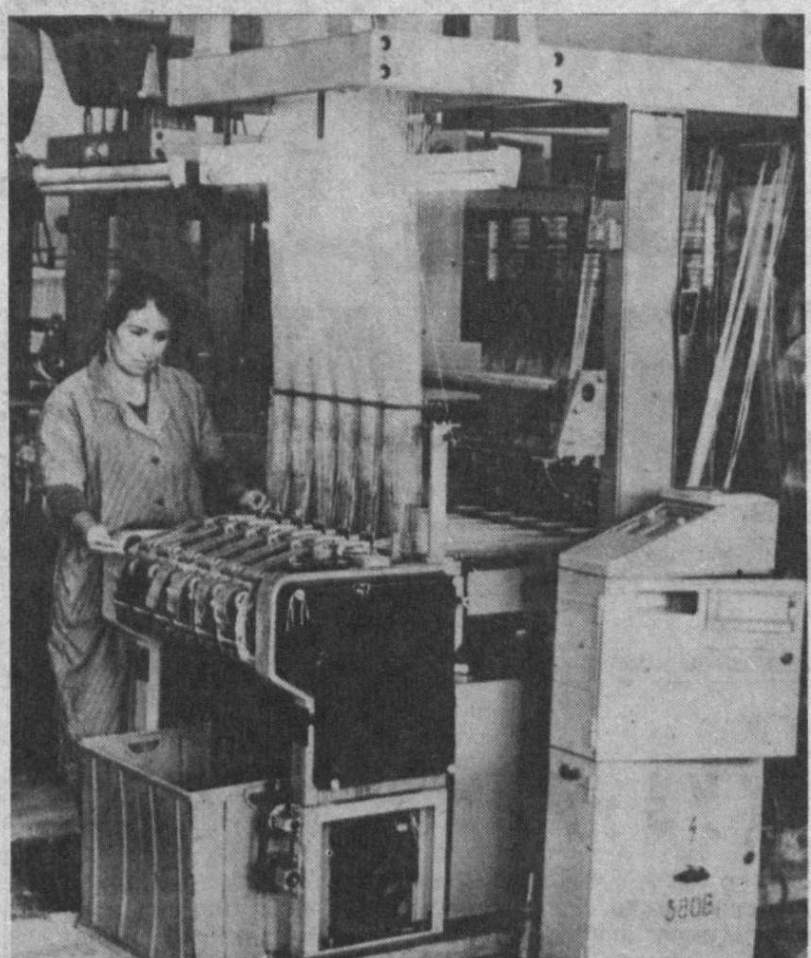

** Бозор иқтисодиёти ва ҳаёт*

ХАРИДОРГИР МАҲСУЛОТЛАР

ЕНГИЛ саноат ассоциациясига қарашли корхоналаримизнинг номи фақат республикамизда эмас, балким хорижда ҳам танилиб бормоқда. Улардан бири «Учқун» ҳиссадорлик жамияти бўлиб, корхонада ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар ўз харидоргирлиги билан ажралиб туради. Шунинг учун ҳам бу маҳсулотларга талаб кучаймоқда. Яқинда корхонада яна бир янги маҳсулот ишлаб чиқарилаётганини эшитиб у ерга бордик.

— Янгиликнинг қаноти бор деб шунга айтсалар керакда, — дея бизларни илиқ қарши олди корхонанинг иқтисодий масалалар бўйича раҳбар ўринбосари Аваз Муҳитдинов. — Аслида биз эҳтиёж учун кўплаб маҳсулотлар чиқарамиз. Аммо бу галгиси, ҳақиқатан ҳам бошқача. Кейинги вақтларда ўз имкониятларимиздан келиб чиқиб ишлашга астойдил киришдик. Яъни табиий шойидан эркаклар учун бўйинбоғ тайёрлашга киришдик. Намойиш этилган кўргазмаларда ҳам бу маҳсулотга талаб юқори эканлиги намоён бўлди.

Кези келганда яна шуни ҳам айтиб ўтиш жоизки, яқинда янги технология асосида маҳсулот чиқаришни ҳам йўлга қўйдик. Бу дастгоҳ Швейцариянинг «Якоб Мюллер» фирмасида тайёрланган бўлиб, унда турли хилдаги ёрлиқлар, жияклар, кийимлар учун ленталар тўқиб чиқарилади. Шунингдек, биз келажакни шу бугундан ўйлаб, корхона номи туширилган маҳсулотларга қадаладиган ёрлиқларни лотин алифбосида битилган ҳарфлар билан чиқармоқдамиз. Бошқа корхоналар учун тўқилаётган ёрлиқлар ҳам шу йўсинда амалга оширилмоқда. Шаҳримиздаги юздан зиёд корхона мана шу масалада биз билан ҳамкорликда иш олиб бормоқда.

Корхона цехларини айланар эканмиз, юқорида айтилган фикрларнинг нечоғли тўғри эканлигига яна бир бор ишонч ҳосил қилдик. Швейцариядан келтирилган дастгоҳ ўзининг бежиримлиги ва шовқинсизлиги билан эътиборимизни тортди. Уни корхона фахрийси Мавлуда Ҳайдарова бошқарарди.

— Бу дастгоҳни ишлатгунга қадар Ижевск шаҳридан келтирилган АЛТБЖ — Б/57—640 маркадаги дастгоҳда ишлаётган эдик, — дейди Мавлуда опа. — Мўъжазгина цехимизда 7 та дастгоҳ бўлиб, уни мен ва ҳамкасбим Люда Шокаримова бошқарамиз. Ишимиз икки сменада. Яхши меҳнат қилишимиз учун барча шароитлар етарли. Мана 31 йил бўлибдики, шу тўқув цехида меҳнат қиламан. Ишимдан фахрланаман. Янги дастгоҳда иш бошлаганимизга эндигина икки ой бўлди. Шунга қарамай кўплаб турдаги маҳсулотни тўқиб чиқардик. Айни вақтда «Қизил тонг» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасининг лотин алифбосидаги ёрлиқларини (унга эркак ва аёл рамзи туширилган) тўқияпмиз. Дастгоҳ тинимсиз ишлайди. Бизнинг вазифамиз тўқилаётган маҳсулот 50 метрга етганда тўлиқ назорат ўтказиб, сўнг қирқиб олишдан иборатдир. Бу ишни бемалол уддаламоқдамиз.

Айни вақтда корхонанинг колготка тўқиш цехи фаолияти ҳам чакки эмас. Бу ерда 40 киши меҳнат қилади. Асосан ёшлар. Цех бошлиғи Шавкат Муҳаммадхонов ана шу ёшларга бошқош. Бу цехга ҳам Италиядан келтирилган уч хилдаги дастгоҳлар ўрнатилган. Улар «Савио Матек», «Фантазия де» ва «Солис «Р» 4-С маркали бўлиб, конвейер асосида ишланади.

— Дастгоҳларни ишлатгунга қадар бирмунча вақт ўтди, — дейди биз билан суҳбатда Шавкат ака. — Мана 1991 йилдан бошлаб дастлабки маҳсулотларни чиқара бошладик. Дастгоҳлар ишини ўрганиш учун етук ишчиларимиз ва мутахассислар Вильнюс ва Каунас шаҳарларига бориб ўқиб келишди. Уларнинг ёрдами билан кўплаб ёшлар иш ўрганиб меҳнат қилишмоқда. Айни вақтда хом ашёнинг тақчил бўлганлигини ҳисобга олиб 100 та дастгоҳдан 60 таси ишлаб турибди. Яқин кунларда хорижлик дўстлардан турли рангдаги эластик ипларни олсак, унда фақат қора эмас, турли рангдаги аёллар колготкасини тўқиб чиқарамиз.

Цехимизнинг янада катта ютуқларга эришишида усталардан Баҳодир Хўжаев, Отабек Омонов, тўқувчилардан Муқаддас Равшанова, Барно Комилова, Ҳалима Ҳалимова, Нафиса Алимуҳамедовалар ўз ғайратларини аямаётирлар. Шунинг учун ҳам бир кунда 4,5—5 минг дона колготка тайёрлашга эришаяпмиз.

«Учқун» ҳиссадорлик жамияти ишлаб чиқариш бирлашмасида ҳозирги кун шароитида бошқа корхоналарга нисбатан иш яхши ташкил этилган. Шу боисдан ўтган биринчи чорак давомида режа 105,3 фоизга адо этилди. 3 миллиард 227 миллион 38 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди. 100 дан ортиқ маҳсулот тури харидорларга етказиб берилди.

Гулзода МАМБЕТОВА,
«Тошкент оқшоми» мухбири.

СУРАТЛАРДА: корхона цехларидан лавҳалар.
Козим Ўлмасов олган суратлар.

** Олий ўқув юртларида*

УЧ БОСҚИЧЛИ СИНОВЛАР

⊙ Тез кунларда Жаҳон иқтисоди ва дипломатия университетида янги ўқув йили учун тест синовлари бошланади. Бу йилги ўқишга қабул қилиш тадбирларидаги янгиликлар хусусида тест синовларига бевосита масъул бўлган университет проректори Шуҳрат Ғонбназаров билан суҳбатлашдик.

— Айтингчи, нима учун бу йилги тест синовлари одатдагидан бирмунча барвақт бошланди?

— Дарҳақиқат, бу сафар тест синовлари аввалги мавсумларга қараганда анча эрта бошланди. Бунинг сабаби шундаки, университетимизда ўқишни истаб келганларнинг асосий қисми истеъдодли, билимга чанқоқ ёшлардир. Аммо талабаликка қабул қилинадиганлар сони, табиийки, чекланган. Биз улар ичидан энг кучлиларини, жумладан халқаро муносабатлар ва халқаро журналистика факультетларига 35 киши, халқаро ҳуқуқ факультетига 50 киши, халқаро иқтисодий муносабатлар факультетига эса 75 киши, жами 160 талабани танлаб оламиз. Ўқишга қабул қилиш барвақт бошлангани сабабли барвақт тугайди ҳам. Бунда университетимизга киролмаган, аммо истеъдодли, билимли ёшларда ўз хоҳишларига кўра исталган олий ўқув юртига ҳужжат топшириш имконияти туғилади. Мақсадимиз ҳам иқтидорли ёшларни четда қолиб кетмаслигига эришишдир.

— Бошқа олий ўқув юртларидаги каби бу ерда ҳам ўқишга қабул қилиш жараёнида имтиёзлар сақланиб қолганми?

— Албатта. Ўзбекистон Республикаси халқ таълими вазирлиги томонидан ўтказилган халқаро ва республика олимпиадалари ғолиблари давлат комиссиясининг қарори билан университет йўналишига мувофиқ келадиган фанлар бўйича конкурссиз қабул қилинади. Булар ўзбек тили ва адабиёти, математика, информатика асослари, рус мактабларида ўзбек тили ва адабиёти, ўзбек мактабларида рус тили ва адабиёти, қорақалпоқ тили ва адабиёти, инглиз, француз ва немис тиллари, давлат ҳуқуқи ва ҳуқуқшунослик фанларидир.

— Бу йилги тест синовлари қандай ўтади?

— Тест синовлари уч босқичда ўтади. Маълумки, республикамиз вилоятларида иқтидорли ёшлар кўп. Аммо Тошкентга келиб, бу ерда қабул мавсуми тугагунга қадар яшаш, хусусан уй-жой, ейиш-ичиш деганларидек ташвишлар уларга малоллик қилади. Шуни ҳисобга олиб республикамизда университетнинг тўртта шохобчасини ташкил этдик. Самарқанд, Сирдарё, Жиззах вилоятлари ёшлари учун Самарқанд Давлат университети, Бухоро, Навоий, Қашқадарё, Сурхондарё вилоятлари учун Бухоро Давлат университети, Фарғона, Андижон, Наманган вилоятлари учун Андижон Давлат университети, Хоразм вилояти ва Қорақалпоғистон Республикаси учун Урганч Давлат университети танланди. Тест синовларининг биринчи босқичи 8 апрелдан 30 апрелгача ана шу олий ўқув юртларида суҳбат тарзида ўтади. Дарвоқе Тошкент шаҳри ва вилояти ёшлари бу босқични шу университетда ўтайдилар. Табиийки, қолган икки босқич сингари биринчи босқич ҳам бўлғуси талаба танлаган чет тили (инглиз, француз, немис)да олиб борилади. Ундан муваффақиятли ўтган ёшлар иккинчи босқичга қўйилиб, у шу ерда ўтказилади. Иккинчи босқич компьютер синовлари бўлиб, абитуриент унга қўйилишидан олдин қуръа ташлаш йўли билан ўзига синовдан ўтиш учун компьютер танлайди. Бу пайтда тест синовлари ўтадиган хонага ота-оналар васий сифатида киритилади. Синов тугагач, компьютернинг ўзи автоматик равишда имтиҳон олинувчининг тўплаган балларини икки нусхада чиқаради. Биринчи нусха имтиҳон комиссиясига берилади, иккинчи нусха эса барчага эълон қилинади. Кўриб турганингиздек бу ерда ҳеч қандай қингирлик ўтмайди, тест синовларига ўта холисона ёндошилади. Иккинчи босқич саволларининг 50 фоизига жавоб берганлар учинчи босқичга қўйилади. Унда имтиҳон олинувчи ёшлар ўзлари танлаган ихтисослик бўйича синовдан ўтадилар.

— Агар синовнинг биринчи босқичи апрель ойида ўтадиган бўлса, ўрта мактабларни тугатган ёшлар университетга ўқишга киришдан маҳрум бўлар эканлар-да? Ахир бу пайтда 11-синф ўқувчилари ҳали мактабда ўқишаётган бўлади-ку.

— Йўқ, асло бундай эмас. Ўрта мактабни тугатаётган ёшлар тест синовларида барча қатори бемалол иштирок этишлари мумкин. Бунинг учун мактаб маъмурияти ўқувчининг табель баҳоларидан кўчирма беришлари ҳамда синовлардан ўтиш учун вақт ажратишлари лозим бўлади.

Абдумалик АБДУРАҲМОНОВ
суҳбатлашди.

** Мустақил юртимизга—етук мутахассислар*

ТАЖРИБА МАКТАБИГА АЙЛАНДИ

СЎНГГИ вақтларда халқ таълими тизимида ўқувчи-ёшлар билимини баҳолашда тест усулининг қўлланиши кенг тус олиб бораётгани қувонарли ҳолдир. Сабаби, олий ва ўрта таълимда бу синов усули ўзини бир мунча оқлади, муҳими, олий ўқув юртларига қабул вақтида ижобий натижалар берди, адолат бир қадар юзага чиқди.

Бу йилги қабулни ҳам ана шу зайлда ўтказиш, талаба ва абитуриентлар билимини техника ёрдамида аниқлаш ва баҳолаш учун айни кунларда қизғин тараддуд кўрилмоқда. Халқ таълими вазирлигининг яқинда бўлиб ўтган ҳайъат йиғинида ҳам Ўзбекистон Республикаси халқ таълими вазирлиги тасарруфидаги ўрта махсус педагогика ўқув юртларида 1994 йил учун ўқувчилар қабулини тест синовлари усулида ўтказиш ҳақидаги масала муҳокама этилди. Тошкент шаҳридаги ўрта махсус педагогика ўқув юртлари, шунингдек қатор вилоятларда ўқувчилар қабулини тест синови асосида ташкил этишга қарор қилинди.

Тошкент педагогика коллежи билим юртлари ичида биринчилардан бўлиб мазкур янгиликни жорий қилган билим даргоҳларидан биридир. Мазкур илмгоҳда ўтган йили тест синови ижобий натижалар берганини таъкидлаш зарур. Айниқса, ота-оналар мамнун бўлишганди. Негаки, қисқа фурсат ичида фарзандининг нималарга қодир экани, унинг билим даражасини аниқлаш ҳар бир киши учун ҳаяжонли эди. Ўша кезлари компьютер асосида имтиҳон топширган ўқувчининг ўзи ҳам тўплаган балларидан тезда воқиф этилди.

Бу йил ҳам қабулни шу усулда ўтказиш режасини тузаётган билим юртида яқинда пойтахтимиздаги мавжуд техникумлар ҳамда бу йил биринчи марта тест усули қўлланадиган вилоятлардаги бир неча билим юрти раҳбарлари ўзаро тажриба ўрганганн йиғилишди. Бундан ташқари, пойтахтимиздаги ўрта махсус ўқув юртлари директорлари кенгашининг навбатдаги йиғилиши айнан шу масалага бағишланиб, ушбу тадбир ҳам коллежда ўтказилди. Айни пайтда тажриба мактаби бўлиб қолган билим юртида шу куни шаҳримиздаги қирққа яқин техникумларнинг раҳбарлари тўпланишди ва тест синовлари ўтказиладиган хоналардаги замонавий техника воситалари билан яқиндан танишишди. Директорлар кенгаши йиғилишини кенгаш бошлиғи, Тошкент тижорат техникумининг директори Юсуф Расулов очди.

— Янгича синов ҳаммамиз учун ҳам ҳаяжонли бўлди, — деди коллеж директори Минаввара Исмоилова. — Негаки, ҳали бу усул янгилиги, нотанишлиги билан ўқувчиларни ҳам, қолаверса, эксперт комиссияси аъзоларини ҳам анчагина тўлқинлантирди. Айниқса, дастлабки гуруҳ натижаларини кутиш, уларнинг кайфиятини билиш муҳим эди. Имтиҳондан бир неча кун олдин ўқувчилар ЭҲМ билан таништирилди.

Ўзбекистон халқ таълими вазирлиги томонидан эксперт ҳайъатига аъзо бўлган ўртоқлар ҳам, билим юртимиз педагогик жамоаси ҳам, ҳаммамиз бу усулга тайёргарликни ўтган йилнинг деярли бошлариданоқ бошлаб юборганимиз анча қўл келди. Айниқса, хоналарни «Правец-8» компьютерлари билан жиҳозлашдан тортиб, имтиҳон саволларини тузиш ва ишлаб чиқишга барча ишларда жамоамиз олимлар, ўқитувчи-услубиётчилар билан биргаликда ишлашди. Ниҳоят, кутилган натижа кўнгилдагидек бўлди. Адолатли танлаб олинган ўқувчиларимиз қарийб бир йилдан буён ҳақиқий билимга эга эканликларини исбот этган ҳолда ўқиб келишмоқда.

Йиғинда иштирок этган республика халқ таълими вазирлиги педагогик таълим ва фан бош бошқармаси бошлиғининг ўринбосари, ўтган йилги синов эксперт комиссиясининг аъзоси Қудрат Мўминхўжаев ҳам эришилган муваффақиятлар ҳақида гапириб, айниқса бу синовда ошкоралик устун бўлганини алоҳида таъкидлади ва бу йилги ўзгаришлар ҳақида тўхталди.

Шуни таъкидлаш зарурки, республика халқ таълими вазирлиги ҳайъати қарорига биноан, 1994 йил ўқувчилар қабулини тест синови усулида ўтказиш юзасидан вазирлик бошқармаси айни пайтда республика ўқув услубиёт маркази билан ҳамкорликда ўқув юртлари учун фанлар бўйича тест синови топшириқларини тайёрлаш ва экспорт комиссияси таҳлилидан ўтказиш тадбирларини кўрмоқда.

Зулфия
ДЎСМУҲАМЕДОВА.

ТОШКЕНТ чиннисининг довруғи оламга таралган. Корхонадан чиқаётган маҳсулотлар кун сайин харидоргир бўлиб боряпти. Чиннисозлар аҳоли талабини ҳисобга олиб ҳозирги бозор иқтисодиёти қийинчиликларини оқилона енгиб тўла қувват билан ишлашмоқда.

Маҳсулотларнинг сифатли ва харидорлар талабига тўла мос чиқишида корхона ишчи ва хизматчилари қатори бадиий безакчиларнинг ҳам муносиб ҳиссаси бор. Мусаввирлар қўлида сайқал топиб, сўнг оби-тобига етказиб пиширилган чинни буюмлар термасига тикилиб туриб, унинг сайқалловчилар санъатига қойил қолмай иложингиз йўқ. Корхонага борган кунимиз беихтиёр бизда мана шундай нозик касб эгаларидан биронтаси билан учрашиб, суҳбатлашиш истаги туғилди.

— Корхонамизда сиз истаган мусаввирлар жуда кўп, — дейди бош директор Файзулла Раҳматуллаев. — Яхшиси сиз цех бошлиғи Мунаввар Қодировага учрашинг. У киши сизни энг яхши безакчиларимиздан бири билан учраштириб қўяди.

Бадиий безак цехи бош мажмуанинг бешинчи қаватида жойлашган. Хонага киришимиз билан қатор стулларни тўлдириб ўтирган мўйқалам усталарининг қўлларида сайқал топаётган ранг-баранг буюмларни кўриб кўзимиз қамашди.

** Касбини эъзозлаётганлар*

ЯНГИЛИККА ИНТИЛУВЧАН

— Сизлар истаган одам Собиржон Ҳакимов бўладилар, — дейди цех бошлиғи кулиб. — Бу инсон ҳақида ҳар қанча гапирса камлик қилади. Чунки 35 йиллик умрини шу корхонага бахшида этган у. Эҳ-ҳе шу давр мобайнида Собиржон озмунча чинниларга жило бердими. Очиғи унинг қўлида сайқалланган буюмларни бугун ҳар бир хонадондан топса бўлади...

У 1959 йилнинг бошларида корхонага оддий ишчи бўлиб ишга қабул қилинди. Турли цехларда ишлаб тажриба орттирди. Ўшанда у бирор юмуш билан бадиий безак цехида бўлган чоғлари чинни буюмларга ишланаётган безакларни кўриб хайрону лол қоларди. Бора-бора шу цехга ўтиб ишлаш истаги туғилди унда. Бир кун Собиржон цех бошлиғи Мунаввар Қодирова хонасига кириб, ийманибгина деди.

— Опа, мен ҳам безакчи бўлишни жуда-жуда хоҳлайман, менга устозлик қилсангиз.

Бошлиқ ёш Собиржонга бошдан оёқ разм солди.

— Ука бизда ишлаш оғир. Чинниларга безак бериш учун малакани ошириш керак бўлади. Ўқишга тобингиз қалай, — деб сўради.

Собиржон нима дейишини билмай қолди. Опанинг гапига қараганда бирор рассомлик соҳасидаги ўқишга кириб ўқиши керак экан у. Ўқийман деса уни эплай оладими? Энг муҳими бу соҳа институтига кира оладими? Ундаги интилишни кўрган Мунаввар Қодирова йигитга тасалли берди.

— Астойдил ҳаракат қилсанг, ўқийсан. Фақат қунт керак, холос.

Хуллас, орадан икки-уч йил ўтгач Собиржон ҳужжатларини тўплаб Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика институтининг рассомчилик факультетига топширди. Аммо бу ҳақда имтиҳонлар бир ёқлик бўлмагунча ҳеч кимга оғиз очмади.

У талабалик гувоҳномасини қўлига олган кунни ҳали ҳамон эслайди. Собиржон Мунаввар опанинг маслаҳати билан кундузи чинни буюмлари корхонасида ишлаб, кечқурун ўқишини давом эттирадиган бўлди. Цех бошлиғи Собиржон Ҳакимовни хонасига чақиртириб унга ўзи боп бир иш беришни ваъда қилди. Опа сўзининг устидан чиқди. Хаш-пеш дегунча беш йил талабалик йиллари ортда қолди.

Шундай қилиб кечаги талаба бугун кўзга кўринган чиннисоз мусаввирлардан Собиржон Ҳакимовга айланди. Мана қарийб ўттиз беш йилдан бери у Тошкент чинни буюмлари корхонасида, бадиий безак цехида безакчи бўлиб меҳнат қилиб келяпти. Ҳозир унинг корхонада кўплаб шогирдлари бор.

Собиржон Ҳакимов ўнлаб янги буюмларнинг ихтирочиси сифатида ҳам корхона меҳнат аҳлига яқиндан таниш. У ҳамиша янгиликка интилувчан, замон билан ҳамнафас мўйқалам соҳиби.

Саидмурод
САИДАҲМАД ўғли.

⊙ Республикамиз мустақилликка эришганидан сўнг илм толибларимиз тараққий этган хорижий давлатларда сабоқ олиш имкониятига эга бўлдилар.

Айни пайтда ўнлаб, юзлаб ёшларимиз нафақат Ғарб, балки Шарқ мамлакатларида таҳсил олишмоқда.

Пойтахтимиздаги 16-ҳунар-техника билим юрти директорининг ўринбосари Моҳира Бердиеванинг катта ўғиллари Баҳодиржон ҳам бугунги кунда Америка Қўшма Штатларида таълим олмоқда. Бизнинг суҳбатимиз шу хусусда бўлди.

— Моҳира опа, Америкада ўқишнинг ўзи бўлмайди. Танлаган ихтисосликни пухта билишдан ташқари инглиз тилида ҳам анча сўзамол бўлиш керак, деб эшитамиз...

— Ҳақиқатан шундай. Баҳодирнинг иштиёқи устунлик қилдими, ҳарқалай ўғлим ёшликданоқ инглиз тилига меҳр қўйди. Инглиз тилига ихтисослашган 17-мактабга боришни канда қилмади. Қолаверса, фарзандимга кўз тегмасину, ёшликдан билим олишга қизиқиши жуда кучли эди. Ҳатто байрам, тўй-ҳашам бўлиб, атрофдагилар ўйнаб-кулган пайтда ҳам китобдан асло бош кўтармасди. Боз устига, Баҳодирда аниқ белгиланган мақсад бор эди ва у ўз ниятидан заррача бўлса-да оғишмади.

— Америкага кетгунча ўғлингиз қайси илм масканида таҳсил оларди?

— Юқорида зикр этилган 17-мактабни аъло баҳоларга битиргач, Тошкент Давлат иқтисодиёт университетига кирди. Аслида Москвадаги халқаро муносабатлар институтида ўқиш ниятида эди. Аммо сўнгги йилларда у ерга бошқа республикалардан талаба қабул қилмай қўйишди.

** Мустақиллик мевалари*

КЛИНТОН БИЛАН КЎРИШГАН БАҲОДИР

Мақтаняпти демангу, иқтисодиёт университетига кириш имтиҳонида ҳам жавобни қойилмақом қилиб берган чамаси, ўқитувчилар «Сен қайси мамлакатдан келдинг ўзи», дея ажабланишган. Учинчи курсга ўтган йили университет томонидан бир гуруҳ талабаларни АҚШга жўнатиш тадориги кўрилди. Танлов жуда қийин кечди. Баҳодир инглизчани «сув қилиб ичиб юборгани» учун синовлардан осон ўтди.

— Ўғлингиз Американинг қайси таълим даргоҳида ўқияпти?

— Баҳодиржон Арканзас штатидаги университетлардан бирида таҳсил олаяпти. Дастлабки ўқув йили ҳақини иқтисодиёт университети тўлаган эди. Ўтган йили валюта тақчиллиги туфайли Баҳодиржоннинг ўқиши хавф остида қолди. Ҳайрият, — Ўзбекистон Республикаси ташқи иқтисодий фаолият Миллий банки жонга оро кирди ва ўғлим таълимни давом эттириш имкониятига эга бўлди. Шуниси қизиқки, бу банк — тижорат банки, фойда келмаса бировга пул бермайди. Уни қарангки, Миллий банк раиси Рустам Азимов ўғлимнинг билимини обдон чиғириқдан ўтказгач «Бу боладан ҳеч нимани аямаймиз, бўладиган бола», дебди.

Ҳозирги кунда ўғлим АҚШ банк тизимининг молия иқтисодиётини ўрганмоқда. Насиб қилса, бу йил бакалавр дипломи олади.

Бордию ҳомийлар бундан кейин ҳам ўз ёрдамларини дариғ тутишмаса яна икки йил давомида магистратурада ўқимоқчи.

— Баҳодир билан гаплашиб турасизларми? Умуман, Америка ҳақида таассуроти қандай?

— Ҳар ҳафта бўлмасада, тез-тез телефон орқали ҳол-аҳвол сўрашиб турамиз. Америка таассуротларига келсак... Нимасини айтасиз, бу ҳақда гапирганда Баҳодиржоннинг оғзидан бол томади. Унинг айтишича, бу юртда ёшларнинг аксарияти бизнес билан шуғулланар экан.

— Айтганча, банк Баҳодиржоннинг фақат ўқиши учун пул ўтказган бўлса, ейиш-ичиши қандай бўлаяпти?

— Ўқишдан бўш вақтида ресторанда ишлайди. Овқатига, ётоғига пулни ўғлим ўзи топаяпти. Биласизми, мен ҳам онаман, болам ота-онадан узоқда қандай яшаётган экан, деб ўйлайман. Лекин ўғлимнинг шу қисқа давр ичида улғайганининг шоҳиди бўлиб, ўзимни тинчлантираман.

— Айтганча, Баҳодир ўқиётган, яшаётган Арканзас штати АҚШ Президенти Билл Клинтоннинг она юрти ҳисобланади...

— Ҳақиқатан шундай. Баҳодир ўқишга кирган йили Билл Клинтон Арканзас штати ҳокими эди. Бир йилдан сўнг у АҚШ Президентлигига ўтказилган сайлов олди чиқишларидан бирида Баҳодирларнинг университетида маъруза қилган экан. Ўғлим ҳалигача Билл Клинтоннинг қўлини қисиш бахтига муяссар бўлганини фахрланиб гапириб юради.

— Энди, оилангиз хусусида бир-икки оғиз сўзлаб берсангиз. Баҳодиржоннинг бундай мукаммал бўлиб камол топаётганининг боиси нимада экан?

— Менимча, ҳар қандай одамда қобилият бўлади. Тинимсиз, сермашаққат меҳнат туфайлигина бу иқтидор сайқалланади. Бунда оила муҳити, ота-она хизматини инкор қилиб бўлмайди, албатта. Оиламиз хусусига келсак, Баҳодиржоннинг дадаси Искандар Ҳайитов Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институтида ишлайдилар. Баҳодиржондан ташқари яна бир қизимиз, Нодиржон ва Санжарбек исмли ўғилларимиз бор. Улар ҳам акаларининг изидан боришди, иккаласи ҳам Баҳодиржон ўқиган мактабда таълим олишаяпти. Разм солсам бу икки ўғлим ҳам ниҳоятда илмга чанқоқ, китобдан бош кўтаришмайди. Ишқилиб уларга ҳам акасининг йўлини берсин.

Толиб НУРМУҲАМЕДОВ.

** Абдулла Қодирийнинг 100 йиллиги олдидан*

«СИЗ ЎШАМИ?»

«ҚИЗ МАЖЛИСИ» азалий ўзбекона удумларимиздан ҳисобланади. Лекин Абдулла Қодирийнинг «Ўтган кунлар» романида тасвирланган мажлис билан бугунги кунда аёлларимиз ўтказаётган мажлис орасида катта фарқ бор. Кумушнинг «қиз мажлиси» тоғасиникида ўтади. У ерда асосан келиннинг дугоналари, тенгқурлари, маҳалла қизлари ва узоқ-яқиндан келган қариндошларининг фақат қизларигина қатнашиб, алоҳида уйда мажлис қиладилар, куй чалиб қўшиқлар айтадилар, ўйин-кулги қилиб келиннинг кўнглини кўтаришга ҳаракат қиладилар. Аёллар бу кун хизматда бўлиб, ташқарида юрадилар, қизлар ўтирган уйга кириб базмга қатнашмайдилар. Эркаклар ва йигитларнинг мажлисда қатнашиши, умуман қизлар ўтирган хонадонга ташриф буюришлари қатъиян ман этилган.

Бу кунги «қиз базми» ўзгача тусда ўтади, аёллару эркаклар, йигит ва қизлар, қариялар барчаси узатилаётган қиз хонадонида умумий дастурхон атрофида йиғиладилар, еб-ичиб, ўйин-кулги қиладилар, келин базм сабабчиси сифатида давра маликасига айланади. Баъзи хонадонларда мажлисга куёв бир неча дўсту биродарлари билан ташриф буюриб, албатта, мезбонлар тарафидан қуюқ қаршиланадилар.

«Кумушбиби мажлиси» ўз даври ва одати учун характерли бўлган миллий анъаналарни мужассамлаштирса, бугунги замонавий мажлис ҳозирги давр одатларига хос тарзда ўтади.

Яна бир мисол: Отабекнинг иккинчи маротаба уйланишини олайлик, бу ҳам ўша даврнинг қоидаларига кирган одатлардан бири. Лекин буни Отабек Кумушга нисбатан хиёнат эканини тушунади, ахлоқсизлик эканини тан олади, шунинг учун Ўзбек ойимнинг хоҳишига қарши бориш йўлларини ахтаради, аммо пировардида ўз даврининг фарзанди сифатида ота-она иродасига бўйсунишдан ўзга чораси қолмайди. Кумуш учун ҳам бу ҳаракат катта руҳий зарба, аммо у ҳам ўз даврининг фарзанди. Даврининг одатига бўйсунишга мажбур ва севгилисига «унутмаслик» шарти билан иккинчи хотин олишига рози бўлади. Лекин, унинг сўзларида гина-адоват, кесатиқни заррача ҳам сезмаймиз, шарқ қизларига хос равишда одоб-ахлоқ чегарасида туриб сўзлашади:

«...Отабек гарангсиб қолган, ўзини овутмоқчи бўлган бу олижаноб гўзалга нима дейишни билмас, қаердан сўз бошлашга ҳайрон эди:

— Ким йиғлатди сизни?

— Йиғлабманми?

— Кўзингиз, кипригингиз...

— Ўзи шунақа...

— Йиғлатган мен эмасми?

— Китобни нега ёпдингиз? Очиб ўқинг, мен эшитай!

— Ота-она ризолигини бир томчи кўз ёшингизга арзитдимми?

— Мен рози, мен кўндим! — деди даъфатан Кумуш, бу сўзни нимадандир қўрққандек айтди.

— Кўндингиз... нега, а?

Отабек таажжуб ва ҳайрат ичида эди.

— Негаки, — деди Кумуш, — мен сизга ишонаман...

— Шунинг учун...

— Шунинг учун кўндим...

— Бўлмаса нега йиғладингиз?

Бу саволдан Кумуш бирмунча ўнғайсизланиб, уят аралаш бир табассум билан:

— Ўзим... — деди ва кейиндан ўзининг ҳамма тилак ва шартлари маъносининг жами «унутмайсизми?» — деган сўроғини берди».

Келтирилган парча ўзининг бениҳоя миллийлиги ва табиийлиги билан киши қалбини ҳаяжонга солади. Ўз даврининг машъум одатлари исканжасидаги Отабек ва Кумуш изтироблари фонида адиб шарқ йигит ва қизларига хос одоб ва андиша, иффат ва назокат, шарм-ҳаё ва иболилик каби хислатларни моҳирона тасвирлай олган. Ўзбек халқига хос бундай гўзал хусусиятларни бундан ортиқроқ тасвирлаб бўлармикин?

Миллийликни ифодаловчи воситалардан яна бири — миллий тилдир. Асар қаҳрамонларининг индивидуаллашган тилидан сўзлашиш услуби, нутқ маданиятидан уларнинг қайси миллатга мансублиги ярқ этиб кўзга ташланади. Худди шу нарса асар қаҳрамонлари нутқида ҳам кўринади. Отабек ва Кумушнинг тўйлари кунидаги илк учрашувни эслайлик. Отабек ўз мақсадига эришганини унинг қўлларини мулойим қисиб, секин сўзлаганида, Кумуш бегона қўлдан сесканади, қочади. Мажбурият остида, ёв қараш билан секингина душманига қараганда, қаршисида юрагида муҳаббат ўтини ёққан «ўша» йигитни кўради. Кумуш баъзи енгил табиат, фаросатсиз қизлар сингари Отабекнинг бўйнига осилиб-чирмашиб кетавермайди. «Сиз ўшами?» ибораси билан кифояланади. Адиб шу иборанинг ўзида шарқ қизларига хос энг гўзал шарқона хусусиятларни тўлалигича акс эттира олган.

Асардан шу каби мисолларни кўплаб келтириш мумкинки, улар бадиий асарнинг миллий руҳини яққол кўрсатади. «Ўтган кунлар»ни ўқир эканмиз, романнинг фазилатини таъминлаб турган фазилатлардан бири — миллийлик, миллий руҳнинг акс этишига ҳеч шубҳа қолмайди.

Ҳар биримиз адибнинг мазкур асарини қўлимиздан бир дақиқа ҳам қўймай, туни билан ўқиб, тонгнинг биринчи нурларини қарши олган кунларимиз жуда кўп бўлган. Лекин барибир, биз бу китобни қайта-қайта қўлимизга олаверамиз. Негаки, Абдулла Қодирий асарларининг сеҳри зўр. Китобхонни дарров ўзига жалб этиб олиб, ҳис-туйғусини уйғотади ва қалбида ўзига муносиб ўрин эгаллайди.

Зебо МАҲМУДОВА,
Тошкент Давлат иқтисодиёт университети ўқитувчиси.

БУЮК тарихчи ибн Арабшоҳнинг таъкидлашича соҳибқирон Амир Темур ҳазратларининг жасадлари пўлат тобутга солиниб, сўнгра дафн этилган. 1409 йилда эса соҳибқироннинг ўғли Шоҳруҳ Мирзонинг фармони билан Гўри Амирдаги қабр мўғул хонларига хос, шариат қонунларига хилоф деб топилган барча асасаю дабдабалардан тозаланган. Айни пайтда эса буюк жаҳонгирнинг пўлат тобути ёғоч тобутга алмаштирилган эмиш...

...1941 йилда Самарқанддаги Гўри Амир мақбараси очилди. Мақсад Темурийларнинг қабрини кўздан кечириш, уларнинг жасадларини кўриш, тадқиқ этиш эди. Тобутнинг қопқоғи, тобут ўралган матолар ўрганиш, таъмирлаш учун Тошкентга жўнатилди. Шу билан пойтахтда қолиб кетди. Тобутнинг ўзи эса Акмал Икромов номидаги Самарқанд давлат музейининг жамғармалари қаторидан ўрин олди, эҳтиётлаб сақланди.

** Йиллар қатидаги сирлар*

Соҳибқироннинг ёғоч тобути

Яқиндагина тобут қопқоғини Самарқандга қайтариш ҳақида келишиб олинди. Давлат музейининг катта илмий ходими И. Сирожиддинов ғоят эҳтиётлаб ўралган икки тахтани Самарқандга олиб келди: буюк саркарда бобомизнинг тобути қопқоғи шундай шаклда эди. Пойтахт музейларидан тобутнинг яна бир неча бўлакларини излашга тўғри келади. Ушбу ёдгорликни таъмирлаш учун ёғоч ва матоларни консервациялаш зарур. Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг Самарқанд археология институти мутахассислари бу ишга жазм этдилар. Ана шундан кейингина музейга ташриф буюрганлар ёғоч тобутни кўришлари мумкин бўлади.

Гўри Амир мақбарасини очган олимлар тобутни қайси ҳолатда кўришган эди? Бу борада экспедиция аъзолари бўлган Ўзбекистон олимларининг раҳбари, академик Қори-Ниёзийнинг хотиралари бор. Унинг ёзишича қабр тошини олганларида уларнинг кўз олдида узунлиги 205 сантиметр, бош томонининг кенглиги 61 сантиметр, оёқ томонининг кенглиги 40,5 сантиметр келадиган, тўртта бақувват оёқларга ўрнатилган ёғоч тобут намоён бўлган. Оёқларга эса 2—2,5 сантиметр қалинликдаги силлиқ тахта ўйиб киритилган. Тобутнинг қопқоғи икки қават, уни ўралган мато қолдиқлари ҳам бор эди.

Матонинг қолдиқлари жуда ёмон ҳолатда бўлса ҳам ҳар ҳолда сақланган. Текширишлар шуни кўрсатдики Амир Темур тобутининг бош қисми парча билан ўралган. Улар тилла иплардан тўқилган. Унда суратлар, суратларнинг тагида арабча ёзувлар ҳам бўлган. Ёғоч тобутнинг оёқ қисми қора мато билан ўралган.

Тадқиқотлар, текширишлар тугаганидан кейин соҳибқирон жасади қолдиқлари металл тобутга солиниб, қайта дафн этилган, устига мармар қабр тоши қайта қўйиб қўйилган. Ёғоч тобут эса ёруғ дунёда қолган. Мутахассислар ундаги қолдиқларига қараб жасадни мўмиёлаш сирларини, даҳшатли сув тошқинидан кейинги намдан тузнинг кристалланишини текширишни давом эттиришган.

Амир Темур қабрини очиш керакмиди ёки йўқмиди деган масала ҳам қизғин мунозараларга сабаб бўлади. Лекин бўлар иш бўлган. Энди баҳснинг ҳожати йўқ. Соҳибқирон қабрини бундан буён кўз қорачиғидек асраб, ундаги етишмовчилик, камчиликларини изчил тўлдиришимиз керак.

Сўзимизнинг бошида Ибн Арабшоҳ таъкидлаган ёзувларини келтирган эдик. Амир Темур чиндан ҳам пўлат тобутга солиб дафн этилганми? Унда Шоҳруҳ Мирзо падари бузрукворининг руҳини безовта қилиб, жасадига нечук қўл теккизди экан? Бу бизнинг мусулмон ақидаларимизга зид эмасми? Ёки руҳи қийналмасин деб пўлат тобутни ёғочга алмаштиришга жазм этишганмикин? Тарихнинг ечилмаган жумбоқларидан бири бўлган ушбу баҳсни олимларимиз ечиб беришса ажаб эмас? Чунки, ёғоч тобут ер остида эмас, ёруғ дунёда-ку!

Музафа ОХУНЖОНОВА.

АҚЛ ЁШДА ЭМАС...

⊙ ХИВАЛИК пири бадавлат отахон Бекжон ота Ёқубовнинг касб-корлари —мисга зарб бериш эди. 87 ёшда ҳам у кишининг қўлидан чиққан нақшинкор мис буюмлар айниқса Шарқ мамлакатларида чаққон бўлган.

⊙ ЎЗБЕК кандакорлик мактабининг намояндаларидан бири, ота касбини пухта эгаллаган, пўлат қалам соҳибаси Жамол ая Саидова 13 ёшидаёқ мис буюмларга нафис нақшлар ўя бошлади. 20 ёшида моҳир кандакор бўлиб етишди.

⊙ 75 ЁШИДАН сим-дорда ўйнай бошлаган дорбоз Тошканбой Эгамбердиев умрининг 85 йилини цирк манежида — дорда юриб ўтказган.

⊙ УРГУТЛИК тарихнавис шоир Жумақули Ҳумулий 80 йил умр кўрган, 75 ёшида «Шайх Мусахон ад-Даҳбедийнинг таржимаи ҳоли» китобини ёзди.

⊙ XIX АСР охири ва XX аср бошларида Хоразмда яшаб ижод этган тараққийпарвар шоир Аваз Ўтар ўғли (1884—1919) 14 ёшида шеър ёзишга киришган бўлса, 18 ёшида халқ ўртасида шуҳрат қозонди.

⊙ МУСИҚА асбобларининг энг кичиги ва кенг тарқалгани — нағма гармоннинг умри 150 йилдан ошган. Уни 1821 йилда берлинлик 16 яшар Фридрих Шуман ихтиро этган.

Анвар МИРЗАЗОДА.

** Раҳмдил ва меҳр-мурувватли бўлайлик*

ДУНЁДА ЭНГ ИНСОНПАРВАР

Анри Дюнан 8 майда таваллуд топган бўлиб, ҳар йили шу кун бутун ер юзида энг инсонпарвар бўлган Қизил Хоч ва Қизил Ярим Ой жамияти жамоат ташкилотлари ташкил топган сана сифатида кенг нишонланади. Чунки бу ташкилот бундан 130 йил муқаддам Швейцария фуқароси Анри Дюнан томонидан ташкил этилган эди.

Тарихга бир назар ташласак бу ташкилотнинг тузилишига қандай воқеа сабаб бўлганини билиб оламиз.

Ҳаммаси 1859 йил 24 июнда Италиянинг шимолида жойлашган Сольферино қишлоғидан бошланди. Бу ерда бутун мамлакатни қамал қилган Австрия аскарлари билан француз ва итальян армияси жанг қилмоқда эди. Бу даҳшатли жангда бир неча соат ичида қурбонлар ва ярадорлар сони 40 мингга етди. Жанг қилаётган томонларнинг тиббиёт хизмати ўз ишини умуман уддалай олмаётганди.

Бу ерга ўз ишлари билан келган Швейцария фуқароси Анри Дюнанни ярадорларнинг оғир жароҳатларию, муолажа қилишнинг яхши йўлга қўйилмаганлиги даҳшатга солди. У атрофдаги қишлоқ аҳолисига чақириқ билан мурожаат қилди ва миллатидан қатъи назар барча ярадорларга ёрдам қилишга киришди.

А.Дюнан ўз кўзи билан кўрган даҳшатли манзарани ёдидан чиқара олмади ва бутун дунёга қирғин келтирувчи фалокатларни халққа билдириш учун қўлига қалам олди.

1862 йили А. Дюнан «Сольферина ҳақида хотиралар» китобини ёзиб тугаллади ва ўз ҳисобидан уни нашр қилдирди. Дюнан бу китобни ўша замоннинг сиёсий арбобларига, саховатпеша кишиларига, дўстларига жўнатди. У кутилмаганда ва бир зумда муваффақият қозонди.

Китоб бутун Европани ларзага солди, чунки жуда кўпчилик жанг майдонидаги бешафқат ҳақиқатни билмас эди. Шундан сўнг 1863 йили А. Дюнаннинг бевосита иштирокида бешта швейцариялик ишбилармонлар «Ярадорларга ёрдам кўрсатувчи «Халқаро Комитет» туздилар.

1876 йили унинг номи Халқаро Қизил Хоч қўмитаси деб ўзгартирилди. Унга А. Дюнандан ташқари яна тўртта Швейцария фуқароси аъзо бўлди.

Комитет аъзолари Европа давлати ҳукуматларига ҳар бир давлатда бемор ва ярадорларга ёрдам берадиган кўнгилли жамият тузиш тўғрисида кенгаш ўтказинглар деб мурожаат қилишди.

Орадан бир йил ўтгандан сўнг 1864 йили Женевада Дипломатик конференция ўтказилди.

Бу ерда 12 та давлат вакиллари ҳаракатдаги армиядаги бемор ва ярадорларнинг ҳолатини яхшилаш Женева конвенциясига қўл қўйдилар.

Шундай қилиб Қизил Хоч ҳаракатининг келиб чиқиши тарихи бевосита А. Дюнан номи билан боғланган, унинг асосий вазифаси ҳарбий тўқнашувлар оқибатида ярадор ва бемор аскарларга биринчи инсоний ёрдам кўрсатишдир.

Бу халқаро нуфузли ташкилот ўзининг узоқ тарихи давомида жуда кўплаб инсонпарварлик ишларини амалга ошириб келди.

1965 йили Венада XX Халқаро Қизил Хоч қўмитасининг конференцияси бўлиб ўтди. Бу анжуман ўша даврда кенг жамоатчилик эътиборини ўзига қаратди.

Бу ерда Халқаро Қизил Хоч қўмитасининг тинчлик учун курашдаги роли муҳокама қилинди ва конференцияда бир овоздан халқаро Қизил Хоч ҳаракатининг еттита асосий тамойиллари қабул қилинди. Булар: инсонпарварлик, холислик, бетарафлик, мустақиллик, кўнгиллилик, бирдамлик, ҳартарафламаликдир. Комитет «Инсонпарварлик орқали тинчликка» деган шиорни қабул қилди.

Ҳозирги кунда бу ташкилот ана шу йўналишлар асосида ўз иш фаолиятини олиб бормоқда. Бу ташкилотга 164 та давлат аъзодир.

Республикамиз мустақилликка эришгандан сўнг бу ташкилотга аъзо қилиб олинди. Ўзбекистон Қизил Ярим Ой жамияти ҳам ўз иш фаолиятини шу тамойиллар асосида олиб бормоқда.

Собир КОМИЛОВ,
Ўзбекистон Республикаси Қизил Ярим Ой жамияти ходими.

** Хабарлар, янгиликлар*

ҲАВАСКОРЛАР ИЖРОСИДА

МИРОБОД тумани маданият уйи қошидаги Жаҳонгир Юсуфхўжаев раҳбарлик қилаётган «Орзу» вокал-чолғу дастаси Тошкент тўқимачилик машиналари ишлаб чиқариш заводи маданият саройида концерт қўйиб берди. Даста аъзолари ижро этган ўзбек, рус, афғон, тожик куй ва қўшиқлари катта қизиқиш билан кутиб олинди.

«ДОИРАДИР ТЎЙЛАРНИНГ БОШИ»

ФУРҚАТ номли маданият уйида фаолият кўрсатаётган «Доира оҳанглари» дастасининг «Доирадир тўйларнинг боши» деб номланган янги дастури мухлислар томонидан қизғин кутиб олинмоқда. Ижодий жамоа шу кунларда шаҳримиздаги «Бойчечак», «Меҳржон» ва бошқа боғларда томошалар қўйишаяпти.

«ЧЕВАР» РАҚСЛАРИ

«ҚИЗИЛ тонг» маданият саройидаги «Чевар» рақс дастаси ижро этаётган «Дил куйласин», «Баҳор вальси», «Пахта» рақслари ўз жозибаси, мафтункорлиги билан таҳсинга лойиқдир. Яқинда дастур томонидан «Рақслар жилоси» деб номланган янги дастур тайёрланди.

«САХОВАТ» ЖАМОАЛАРДА

РЕСПУБЛИКА кўзи ожизлар маданият саройидаги «Саховат» ўзбек халқ чолғу асбоблари дастаси корхона ва ташкилотлар, дам олиш масканларида дилрабо куй ва қўшиқлар ижро этаяпти. Ижодий гуруҳ тайёрлаган «Янграсин куй-яллалар» деб номланган янги дастурдан ўзбек халқ куй ва қўшиқлари, дилрабо рақслар ўрин олган.

Салоҳиддин СИРОЖИДДИНОВ.

Акмал Икромов туманидаги 394-«Оромъ» болалар боғчасининг довруғини ким ҳам эшитмаган дейсиз. Бу ерда боғча ходимларининг соғлом бола тарбиялашда ... [illegible] ... «Қуёшни кулдирган кичкинтойлар» деб аталган тадбирга узоқ-яқиндан меҳмонлар ташриф буюришди, боғчада тарбияланаётган болаларнинг ота-оналари келишди.

СУРАТЛАРДА: «Қуёшни кулдирган кичкинтойлар» тадбиридан лавҳалар.

Виктор Багаев олган суратлар.

** Жаҳон маданияти юлдузлари*

ФРАНЦУЗ БУЛБУЛИ

ҲАР бир қўшиқчининг мусиқа Олимпига кўтарилиши турли кечади. Биров ниҳоятда тез кўтарилиб, шундай тезлик билан қулайди. Биров эса шуҳрат пиллапояларидан оҳисталик билан кўтарилиб, кўп йиллар бу чўққидан тушмайди. Париж яқинидаги Аржантей мавзесида туғилиб ўсган Патрик Брюэлнинг тақдири айнан шундай бўлди.

Ўттиз уч ёшга кирган кўҳлик бу йигит бутун Франциянинг энг машҳур қўшиқчисидир. У ўзи ҳақидаги барча бўлмағур гап-сўзларга ниҳоят қора чизиқ тортди: нуфузли газета ва журналларнинг «Ким энг зўр» деган сўроқларига минглаб қўшиқ ихлосмандлари «Патрик» деб жавоб беришди. Брюэлнинг нурли юлдузи шу тариқа санъат осмонида порлай бошлади. Чамаси бу юлдуз ҳали-вери чарақлашдан тўхтамаса керак.

Патрикнинг биринчи қўшиқлар альбоми «Энди кўргин» пластинкаси шу пайтгача кўз кўриб, қулоқ эшитмаган — 2 миллион нусхада босилди ва жуда тезлик билан тарқалиб кетди. Ўтган йили Патрик 150 марта концерт берди. Ҳар бир концертга миллионлаб йигит-қизлар тўс-тўполон билан патта топишарди. Ҳар бир концертда унинг ҳасадгўйлари «Ҳозир унинг овоз пардалари йиртилиб кетади» деб севинишарди. Чунки Патрик шунчалар берилиб, яна ҳам завққа тушиб куйларди. Унинг овоз пардалари эмас, охир-оқибатда ҳасадгўйларнинг юзидаги қора пардалари йиртилди.

Патрик Брюэль — оддий бир француз йигити. Ҳатто саҳнада унга қараганда мардонароқ кўринадиган қўшиқчи йигитлар кўп. Нега энди омад унга кулиб боқди? Чунки унинг овози жуда чиройли! Лекин ундан яхши яккахонлар ҳам тўлиб ётибди Парижда! Шундай экан, бу қорасоч йигитнинг нимаси ортиқ экан?

Патрик миллионлаб французлар, хусусан аёллар ундан нима кутишаётганини англаб етди. Патрик ёшларнинг тилини топди. Ана шу тил топиш унинг ўзига хос ютуғи бўлди. У болалик дунёси билан хайрлашаётган ўсмирлар билан ана шу тилда «суҳбатлашади». Ўзининг ҳаёт лаззати ва машаққатлари билан йўғрилган, айнан шуларни куйловчи қўшиқларида у ўсмирларни катта ҳаёт сари илҳомлантиради, қалбига яшаш ишқини қуяди. Лекин ҳеч қачон «бундай яшаш керак» деб ақл ўргатмайди. Мавзулари ҳам бири-биридан гўзал: муҳаббат, дўстлик, сабр-тоқат, бир-бирини тушуниш...

Мабодо 10 минг кишилик залга рўпара келиб қолсангиз нима қилган бўлардингиз? Албатта залнинг салобати босади, гапингиз гапингизга қовушмайди ва ҳоказо. Патрик эса икки соат мобайнида ўн минг кишининг ҳар бири билан яккама-якка суҳбат олиб боради гўё. Ахир истеъдод деганлари шу эмасми?

Патрик Брюэль бир сафар тарақ-туруқдан ўзга товушни тан олмайдиган металлчи қўшиқчилар орасида ҳам куйлашига тўғри келди. Йигирма минг фидойи ўртасида куйлашнинг ўзи бўладими! Бир томондан ҳақорат янграб турса, бир томондан пиводан бўшаган шишалар ғизиллаб турса. Патрик шундай куйладики, ҳатто металлчиларнинг темир юраги ҳам мумдек эриб кетди. Улар ҳаяжонга тушишди. Қарсаклар жўрлигида Патрик қўшиқ куйлашда давом этди. Ҳаттоки концертлардаги энг охирги қўшиқни йигирма минг киши жўрлигида ижро этди: «Мен сени севганим учун, девона бўлдим, эй ҳаёт».

Патрик Брюэль, ўсмир қалбининг худоси бўлган бу хонанда сира тиниб-тинчимайди. Йил давомида топилган 40 миллион доллар пулига у яна ўз акси туширилган майкаларни сотишдан ҳам ўнлаб минг доллар қўшади. Майкалар эса унга қарашли бўлган корхонада тайёрланади. Ҳатто у «Клуб Патрик Брюэль» журналининг ҳам эгаси. Тикувчиликда ҳам Патрик ўзига яраша бизнес топди: Брюэль деб аталадиган пальтолар Париждаги нуфузи баланд «Даниэль эштер» модалар уйининг дўконларида сотилмоқда.

Ниҳоят тиним нималигини билмаган қўшиқчи иккинчи мусиқий альбоми чиқиб, яшин тезлигида тарқалиб кетгач, танаффус қилишни лозим топди. Чунки у ҳаддан ташқари кўп меҳнат қилгани аниқ-ку! Яқинда берган бир интервьюсида у шундай деган эди: «Бошқа қўшиқ айтолмайман. Мени севганлар буни тушунади. Нафас ростлашим керак». Бу, лекин, Патрик ётволиб дам олади деган гап эмас. У бир варакайига уч фильмда суратга тушмоқда. Патрик полиция инспектори ролини ижро этадиган биттаси эса тугалланди.

Патрикдан бир сўраб кўрингга: «Шуҳрат нима дегани ўзи?». У кулиб туриб бир сўзни такрорлайди: «Шуҳрат, бу панжангда турган, бармоқларинг орасидан тўкилаётган олтин қум!».

Олтин қумларинг ҳамиша кафтингда турсин, Патрик Брюэль! Тўкилмасин!

Тоҳир МАҲКАМОВ тайёрлади.

Санъат оламида

МАФТУНКОР АСАРЛАР ИЖОДКОРИ

ДАМИГУЛ Бердимбетова асли қорақалпоқ қизи. Ажойиб санъаткор, истеъдодли ҳайкалтарош. «Орол», «Экология» мавзусида туркум санъат асарларининг муаллифи. Бир нечта асарлари Ўзбекистон санъат музейи томонидан сотиб олинган. Биз ўз касбининг фидойиси бўлган бу аёлни азиз оқшомхонларга яқинроқ таништириш мақсадида Дамигул она билан суҳбатлашдик.

— Дамигул опа, аслида қизлар тикувчилик, тўқувчилик, ҳамшира, ўқитувчи ёки бошқа касб эгаси бўлишади. Сиз эса ҳайкалтарошлик касбини танлаган экансиз, бунинг боиси нимада?

— Мен аслида адабиётчи ҳам бўлишим мумкин эди. Чунки уйимизга бахшилар, қўшиқчилар, шоирлар, ёзувчилар ташриф буюрардилар. Улар ҳар гал келишганда дадам билан адабиёт, шеърият тўғрисида, халқ оғзаки ижодиётидаги афсона ва ривоятлар хусусида узоқ вақт баҳслашиб, суҳбат қуриб ўтирардилар. Ана шу кезлари ёш қизча эдим. Бироқ уларнинг суҳбати мен учун жуда ҳам қизиқарли эди. Шу боис ҳам улар баҳсидаги мавзу қаҳрамонларини кўп ўйлар ва уларнинг сиймосини кўз олдимда тасаввур этишга ҳаракат қилардим. Бу ҳол эса мени секин-аста ҳайкалтарошлик касби томон етаклади.

— Демак, шу боис сиз яратган санъат намуналарида халқ оғзаки ижодиётининг чуқур фалсафаси мужассам экан-да?

— Ҳа, шундай.

— «Қирқ қиз» монументал асарингиз ҳам ажойиб санъат намунаси, унинг яратилиши тўғрисида билишни истардик. Қолаверса асарингиз Элликқалъа туманида қўйилиши керак эди. Ана шулар хусусида ҳам тўхталсангиз.

— «Қирқ қиз» монументал асарим ҳам асосан афсона ва ривоятлар асосида яратилган. Уларни халқимиз яхши билишади. Шу боис у ҳақда гапирмасам ҳам бўлади. Бу ўринда фақат бир нарсани айтиш керак. Мен ўша ёшлигимдан иштиёқ билан тинглаб, кўз олдимга келтириб юрган **«Қирқ қиз»** афсонасини гипсдаги образларинигина яратдим, холос. У Қорақалпоғистоннинг Элликқалъа туманида қўйилиб, тантанали очилиши керак эди. Аммо асар чала ҳолда қолиб кетди.

— Аёл учун ҳайкалтарош бўлиш қийин эмасми?

— Албатта қийин.

— Қай жиҳатдан?

— Бу касб эгаси бўлган аёл биринчи навбатда сабр-бардошли ва фидойи бўлиши керак. Қачонки, бу хислатларга эга эмас экан, аёл кишидан яхшигина ҳайкалтарош чиқиши амримаҳол.

— Биз ҳайкалтарош деймиз-у, лекин бу ишнинг асл меҳнат жараёнидан камдан-кам хабардормиз...

— Яратилаётган ҳар бир асар қуйидагича меҳнатларни талаб қилади. Каркас тайёрлаш, лойлар тайёрлаш ва у билан ишлаш. Ганчдан фойдаланиш. Шу каби меҳнатлар бажарилгандан сўнг сиз кутган нарса яратилади. Шуни таъкидлаш жоизки, ҳар бир бажарилган иш самараси ўзига хос услубда меҳнат талаб этади. Масалан: гипсда ишлаш жараёнининг яратилаётган нарса учун катта аҳамияти бор. Чунки бу сўнгги бажарилиши лозим бўлган ишдир. Шу боис ҳам у ижодкордан табиийликни талаб қилади.

— Сиз ўзингиз санъаткорсиз, яна қайси санъат турларини ёқтирасиз?

— Мен ўзбек халқ мақомларини, хоразм халқ мусиқа санъатини ва қорақалпоқ достончилигини ёқтираман. Улар янги-янги асарлар яратишимга турткн беради.

— Сиз учун энг асосий масъулият нимада?

— Халқимга яхши ва манзур асарлар яратишимда.

— Оила-чи?

— Турмуш ўртоғим шифокор. Бир ўғил, бир қизимиз бор. Биласизми, биз аёллар масъулият билан бурчни гоҳида алмаштириб қўямиз. Мен учун оилам ва ундаги юмушларни бажариш аёллик бурчимдир. Масъулият эса бу бошқа нарса.

— Аёлларнинг ўзига хос идеал кишилари бўлади. Сиз қандай аёлларни ёқтирасиз?

— Тўғри. Ёшликдан қизлар ўз оналарига ўхшашни орзу қиладилар. Бу юксак туйғу. Мен ҳам онамга ўхшашни ва фарзандларим камолидан баҳраманд бўлишни истайман.

— Аёллар учун энг муҳим фазилатлар нималарда деб биласиз?

— Улар аввало самимийлик ва вафодорлик, камтарлик, оддийлик, меҳр-шафқатлилик каби фазилатларини сақлаб қолсинлар.

— Аёлларнинг ишлашига қандай қарайсиз?

— Аёл гўзаллик яратувчисидир. Шунинг учун ҳар бир аёл дунёга шундай келиб кетмасдан ҳаётда бирор бир из қолдириши керакдир. Шу боис улар ишласинлар. Аммо оғир ишларда эмас. Аёлларга хос ишларда...

— Ҳозир ўзингиз қандай ишлар билан бандсиз?

— Шу кунларда ёшлар ҳаётига оид асар яратмоқдаман. Ўйлайманки, у тайёр бўлгандан сўнг санъат ишқибозларига маъқул бўлади.

Суҳбатдош
Ҳасанбой САТТОРОВ.

СУРАТДА: Дамигул Бердимбетова иш устида.

Тошкент шаҳар ҳокимлигида

⊙ Тошкент шаҳар Ҳокими А. И. Фозилбеков Тошкент шаҳрида уй ҳайвонлари, моллар, паррандалар ва асалариларни сақлашни тартибга келтириш мақсадида ўзининг 1994 йил 14 апрелдаги қарори билан «Тошкент шаҳрида ҳайвонларни, паррандаларни ва асалариларни сақлаш вақтинчалик қоидалари»ни тасдиқлади.

ТОШКЕНТ ШАҲРИДА ҲАЙВОНЛАРНИ, ПАРРАНДАЛАРНИ ВА АСАЛАРИЛАРНИ САҚЛАШ ВАҚТИНЧАЛИК ҚОИДАЛАРИ

1. Ит эгалари бўлган фуқаролар (алоҳида рўйхатда санаб ўтилган ташкилотлар бундан мустасно) ҳар йилнинг биринчи ярмида ўз қарамоғларидаги итларни турар жойларида ветеринария профилактика кўригидан ўтказишлари керак. Ёшидан қатъи назар, янги харид қилиб олинган ит ва мушуклар 5 кун давомида ветеринария шифохоналарида клиник кўрикдан ўтказилишлари керак. Ҳар йилнинг биринчи ярмида, итлар ёшидан қатъи назар, қутуришга қарши эмлатилишлари шарт. Йилнинг биринчи ярмида эмлатилмаган итларнинг эгалари маъмурий жавобгарликка тортиладилар.

2. Ит ва мушукларни, ёшидан қатъи назар, сотиб олиш, сотиш, кўргазмаларда намойиш этиш, шаҳарга олиб кириш, шунингдек, шаҳардан олиб чиқиб кетиш ҳолларига ит ва мушуклар қутуришга қарши эмланган, саломатлиги тўғрисида ветеринария ҳужжатлари бўлган ҳамда карантин бўлмаган тақдирда рухсат этилади.

Ит, мушук, қуён, аквариум балиқлари, сайроқи ва манзарали қушларни сотиш ва харид қилиб олиш шунинг учун махсус ажратилган жойларда ва зоологик дўконларда рухсат этилади.

Бозорларга сотиш учун олиб келинган ит ва мушукларнинг соғломлиги тўғрисида ветеринария ҳужжатлари бўлмаса, улар юқумли инфекция манбаи деб қаралади ва сотишга рухсат этилмайди. Уларнинг эгалари эса маъмурий жавобгарликка тортилади.

3. Турар жой биноларида санитария, гигиена ва ветеринария қоидаларига риоя қилган ҳолда, бир оилага фақат битта ит ва мушук боқишга йўл қўйилади.

Кўп қаватли уйларда ит ва мушукларни боқишга қўшимча шу подъездда яшайдиган фуқароларнинг ёзма розилиги, бир неча оилалар турадиган хонадонларда эса, шу ерда яшайдиган ҳар бир фуқаронинг розилиги бўлиши шарт.

4. Корхона, ташкилот ва муассасаларда ветеринария хизматининг розилиги билан фақат қўриқлаш итларини кишиларни тишлаб олмайдиган шароитда асрашга рухсат этилади. Корхона, ташкилот ва муассасалар ҳудудида бегона итларнинг бўлиши тақиқланади.

5. Ветеринария ва санитария-эпидемиология хизматларнинг ижозати билангина ҳайвон ва паррандаларни виварийлар, питомниклар ва ҳайвонот бурчакларида асрашга рухсат этилади.

6. Шаҳарда итларни рўйхатга олиш ва қайта рўйхатдан ўтказиш ишлари уй-жой хўжалигидан фойдаланиш ҳудудий бирлашмаси ва маҳалла қўмиталари томонидан ит асраш учун белгиланган тўлов ҳақи тўлангандан кейингина амалга оширилади. Ҳар йилги рўйхатдан ўтмаган итларни асраш **қатъиян тақиқланади.**

7. Ит қайси зотга мансуб бўлишидан, кимга тегишли бўлиши ва қандай мақсадда боқилишидан қатъи назар, номерли, бўйинбоғи ва тумшуқбанди бўлса ҳам, кўчалар, майдонлар, хиёбонлар ва бошқа жамоат жойларида эгасиз юрса, мушуклар эса уйдан ташқарида қаровсиз бўлса, дайдиб юрган ҳисобланадилар ва тутиб олиб кетиладилар.

8. Дайдиб юрган ит ва мушукларни тутиш ҳамда аҳолидан хўжаликда керак бўлмаган ит ва мушукларни қабул қилиб олиш ишларини «Дайдиб юрган ҳайвонларни тутиш ва йўқ қилиш махсус бўлинмаси» томонидан амалга оширилади.

9. Одамларни ёки ҳайвонларни қопиб олган ит ва мушуклар ўз эгалари томонидан зудлик билан ветеринария кўригидан ўтказиш ва 10 кунга карантинлаш ҳамда биринчи ва иккинчи кўрик натижаларига кўра маълумотнома олиш учун ветеринария шифохоналарига олиб борилиши шарт.

Эгалари томонидан асраш қоидаларига амал қилинмаганлиги оқибатида одамларни такрорий иккинчи марта қопиб олган ит ва мушуклар тортиб олинади ва йўқотилади, уларнинг эгалари эса маъмурий жавобгарликка тортиладилар.

10. Ит ва мушук эгалари қуйидагиларни бажаришга мажбурдирлар:

— ҳайвонларни санитария ва гигиена қоидаларига қатъиян амал қилган ҳолда асрашга;

— итларни ҳовлига калта занжир билан маҳкам боғланган, тумшуқбанд кийгизилган ҳолда ва катта ёшдаги кишилар кузатувида олиб чиқишга;

— ит ва мушукларни фақат махсус ажратилган жойлардагина сайр қилдиришга;

— хонадонлар, зинапоялар, лифтлар, ҳовлилар ва умумий фойдаланиладиган бошқа жойларни ит ва мушуклар томонидан ифлосланишига йўл қўймасликка, ит ва мушуклар ифлослантирган жойларни дарҳол тозалашга;

— ит ва мушуклар касал бўлганда уларни дарҳол ветеринария шифохоналарига кўрикдан ўтказиш ва даволаш учун олиб бориш, ҳайвонлар нобуд бўлганларида уларнинг жасадини олиб кетиш учун «Ҳайвонларни тутиш ва йўқотиш махсус бўлинмаси» ходимларини чақириш, нобуд бўлган ҳайвонларнинг жасадини кўмиб ташлаш **тақиқланади.**

— ўз вақтида ит ва мушукларни ветеринария шифохоналарига кўрикдан ўтказиш, ташхис ва эмлашга олиб боришга.

11. Мол, мўйнали ҳайвонлар, паррандалар ва асалариларнинг эгалари қуйидагиларга риоя қилишлари керак;

— мол, мўйнали ҳайвон ва паррандаларни алоҳида жиҳозланган хоналарда, болалар, даволаш, профилактика ва ўқув муассасалари, бозорлар, умумий овқатланиш корхоналари ва озиқ-овқат дўконларидан 100 метр, турар жой биноларидан эса 10 метр нарида асрашлари лозим. Паррандалар сайр қилдириладиган жойлар ўралган бўлиши ва озода сақланиши керак;

— ҳайвонлар гўнгини ёпиқ гўнгхоналарда сақлашлари, тўлгандан сўнг уларни олиб чиқиб кетишлари ёки ўғит ва ёқилғи сифатида фойдаланишлари лозим;

— ҳар йилнинг биринчи ярмида уй ҳайвонларини шу тумандаги ветеринария шифохонасига ветеринария кўригидан ўтказиш ва юқумли касалликларга қарши ветеринария ишлови бериш учун олиб боришлари керак, паррандалар, асаларилар, қуёнлар ва мўйнали ҳайвонларга шу ишларни бажариш учун ветеринария хизмати ходимларини таклиф қилишлари лозим;

— янги сотиб олинган қорамоллар, қуёнлар, паррандалар, мўйнали ҳайвонлар ва асаларилар 5 кун муддат ичида ҳудудий ветеринария рўйхатидан ўтказилиши шарт;

— моллар турадиган жойларни дезинфекция қилиш юзасидан ҳар йили туманлар профилактик дезинфекция бўлимлар (ОПД), ҳамда гўнг ва бошқа чиқиндиларни ташиб олиб кетиш юзасидан «Махсустранс» ишлаб чиқариш бошқармасининг туманлар автохўжаликлари билан шартномалар тузишлари лозим;

— молларни сўйиш фақат шаҳар қушхоналарида амалга оширилиши лозим.

12. Тошкент шаҳар ҳудудида қуйидагилар тақиқланади:

— ветеринария ҳужжатларисиз ҳайвонлар, паррандалар ва асалариларни шаҳар ҳудудига олиб кириш ва олиш чиқиш;

— йиртқич, ёввойи ҳайвонлар ва илонларни асраш;

— моллар, ҳайвонлар, паррандалар ва асалариларни рухсат этилмаган жойларда асраш;

— асалариларни кўп қаватли уйларда ва ҳовлиларда асраш;

— ҳайвонлар ва паррандаларни кўчаларда, хиёбонларда, боғларда ва бошқа умумий аҳоли фойдаланадиган кўкаламзорларда боқиш;

— уй шароитида молларни сўйиш;

— бозорлардан ташқари белгиланмаган жойларда ва ветеринария ҳужжатларисиз чорвачилик, паррандачилик ва асаларичилик маҳсулотлари билан савдо қилиш;

— ит ва мушукларни дўконлар, мактаблар, болалар, даволаш ва ўқув муассасалари, боғлар, театрлар ва бошқа жамоатчилик жойларига олиб келиш;

— ит ва мушукларни метрода, автобусларда, трамвай ва троллейбусларда олиб юриш.

13. Ушбу қоидаларнинг бажарилишини назорат қилиш туман ҳокимликларига, шаҳар санитария-эпидемиология станциясига, шаҳар ҳайвонларнинг касалликларига қарши курашиш станциясига, милициянинг санитар дивизионига, уй-жой хўжалигидан фойдаланиш ҳудудий бирлашмасига, фуқаролар йиғинларига юклатилади.

14. Ушбу қоидаларни бузган шахслар «Ўзбекистон Республикасининг маъмурий жавобгарлик Кодекси»га асосан жавобгарликка тортиладилар.

Яхшилар фазилати

ҲАЛОЛЛИК

АБДУЛЛА Зоҳидов номли маҳаллада яшовчи Эшпўлат ака Мирзаахмедов қарийб 25 йилдан бери автобус ҳайдаб, ҳозирги кунда кексалик гаштини суряпти. Шундай бўлишига қарамай баъзан у меҳнат қилган 3-автобус саройида ҳайдовчилар етишмай қолганда ёрдам беришини илтимос қилишади.

Эшпўлат ака 118-йўналишда 28—33 ТНП номерли автобусни бошқариб бораётганда бир воқеа рўй берди. Машинани Шумилов станцияси яқинидаги сўнгги бекатгача ҳайдаб боргач, автобус ичини тозаламоқчи бўлиб, ўриндиқларнинг бирида унутиб қолдирилган қора сумкачага кўзи тушиб қолди. Ичини очиб қараса 123 минг сўм пул ва дўкондан озиқ-овқат маҳсулотлари олиш учун берилган талон чиқди. Талонда Собир Раҳимов тумани, Сағбон кўчаси, 2-боши берк кўчанинг 6-уйида яшовчи Муборак Тошмуҳамедованинг исм-шарифи қайд этилган эди.

Умри давомида ҳалол меҳнат қилиб келаётган Эшпўлат ака кўрсатилган манзил бўйича пулни элтиб берди. Муборак опа виждонан иш тутган бу ҳайдовчи ҳамда у меҳнат қилаётган жамоага ўз миннатдорчилигини изҳор этди.

Абдулла ТОЛИПОВ,
меҳнат фахрийси.

Ажойиботлар қомуси

ТАРХИ ЗАМИН

КАРАВЕЛЛА деб аталган кема ўркач-ўркач тўлқинларни ёриб, шитоб билан олға интилади. Капитан керакли ҳисоб-китобларни чиқариб бўлиб, яна тархи замин уйига энгашади. Денгизчилар бир неча ўн кунлаб ҳудудсиз уммонда сузишарди. Фақатгина юлдузлару шу юмалоқ копток — глобус кема қаердалигини аниқлаб берарди, холос. Чиндан ҳам ўша пайтларда тархи замин — глобус бўлмаса, денгиз ортидаги олис мамлакатларга йўл топиб бориш машаққатли эди.

Ўша тархи замин қачон тайёрланган ўзи? Қадимги дунё ёзувчилари битган битикларда Пергамо шаҳрида яшаган Кратеснинг номи зикр этилади. Биринчи глобуснинг илк кашфиётчиси деб шу зот улуғланади. Шундай қилиб, қадим қўлёзмаларга ишонсак, биринчи глобус бундан икки минг йил аввал туғилган. Минг афсуски, унинг шакли-шамойили, тасвири ҳақида биронта маълумот бизнинг кунларимизгача етиб келмаган. Шунинг учун бўлса керак, энг биринчи глобус деб ньюренберглик немис жўғрофиюни Мертин Беҳайм яратган диаметри 54 сантиметр келадиган, «ер олмаси» ҳисобланади.

Аста-аста глобус ҳам такомиллаша борди. 16-17 асрларга келиб у соат механизми билан таъминланди. Энди ернинг тархи ўз ўқи атрофида айлана олар, курранинг қайси нуқтасида қандай вақтлигини аниқлаш мумкин бўларди.

Санкт-Петербургда диаметри 3 метр келадиган улкан тархи замин сақланади. Унинг ташқи қисмига Ер харитаси ўйиб ишланган. Ичига юлдузли осмон жойлаштирилган. Глобуснинг ўзига яраша тарихи ҳам бор. 1713 йилда Пётр I Шлезвиг-Голштейн герцоглиги бўйлаб саёҳат қилган. У йўл-йўлакай Готторп қалъасига ҳам ташриф буюради. Бу ерда уни фалакшунос Тихо Браганинг чизмалари асосида тайёрланган улкан глобус ҳайратга солади. Саховат кўрсатишиб, глобусни Пётр I га совға қилишади. Шу тариқа у Петербургга келиб қолади ва янгигина битирилган Кунсткамера биносига жойлаштирилади. 1747 йилда Кунсткамерада ёнғин чиқади. Глобус батамом ёниб битади. Ундан фақатгина металл конструкциялар қолади. Фанлар академияси ўз кучи билан уни қайта тиклашга қарор қилади.

Биринчи суратли глобус ҳам Россияда XVII—XVIII асрларда яратилган. Унинг муаллифи псковлик Карп Максимов бўлди. Замин тархининг диаметри 91,4 сантиметр бўлиб, унда ер, сув, тоғларнинг сурати тасвирланган.

Буюк бобомиз Абу Райҳон Беруний Американинг мавжудлигини башорат қилиб берган экан, у глобус ишламаганмикин? Ҳеч бўлмаса чизмалари қолмаганмикин? Ёинки, бугун-эрта 600 йиллигини бутун жаҳон нишонлайдиган Мирзо Улуғбек-чи? Шундай улуғ расадхонани, секстантни бунёд этган олим глобус яратмаган деб айта оламизми? Ҳаттоки энг биринчи тархи заминлар ҳам Турон тупроғида яралгану, шу тупроқ бағрида кўмилиб ётгандир балким?

Мактабларимизда давлатлар, шаҳарлар, уммонлар, дарёлар, тоғлар номи ўзбек тилида ёзилган тархи заминлар ўз ўрнини эгаллашига оз фурсат қолди. Нега деганда, мустақил юртимизнинг бағрида из қолдирган улуғ боболар руҳи шуни тақозо қилади.

Турғун ЙЎЛЧИЕВ.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

ТОШКЕНТ ШАҲРИ АБИТУРИЕНТЛАРИ ВА УЛАРНИНГ ОТА-ОНАЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

ёшларни олий ўқув юртларига тайёрлашда кўпдан бери самарали фаолият кўрсатиб келаётган

«АБУ РАЙҲОН БЕРУНИЙ» ФИРМАСИ

сиз толиби илмлар учун «ЭКСПРЕСС» тезкор тайёрлов курсларини ташкил этганини

МАЪЛУМ ҚИЛАДИ

Абитуриентлар танлаган олий ўқув юртлари асосида, махсус ихтисослаштирилган гуруҳларда тайёргарликдан ўтадилар. Бу ишда уларга пойтахтимиздаги етакчи олий ўқув юртларининг ўқитувчилари (репетиторлари) фидойилик билан хизмат қиладилар.

Фирма мақсадга мувофиқ бўлган ҳолларда тайёргарликнинг «сифати» ва «натижаси» учун моддий ва маънавий жавобгарликни ўз зиммасига олади.

Қабул шартлари билан батафсил танишиш учун «Тўқимачилар» маданият саройига

МАРҲАМАТ ҚИЛИНГ!

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, «Тўқимачилар» маданият саройи» (4, 7, 9, 24, 28-трамвайлар; 6, 13, 14, 15, 16-троллейбуслар; 2, 3, 11, 38, 40, 45, 47, 57, 58, 67, 77, 80, 94, 120, 135-автобусларнинг «Фрунзе савдо маркази» («Театральная» бекати). **Иш вақти ҳар куни 10 дан 17.00 гача. Дам олиш куни душанба.**

АЗИЗ ОТА-ОНАЛАР!

Машғулотлар тахминан 15 июндан мактабларнинг 11 синфларида битирув имтиҳонлари тугагандан кейин бошланади. Лекин қабул ҳозирдан бошланган. Ўқитиладиган махсус ихтисослаштирилган гуруҳлар сони чекланган. Вақтни, имкониятни, қолаверса фарзандингиз тақдирини қўлдан бой берманг.

ФИРМАМИЗГА МАРҲАМАТ ҚИЛИНГ, АЗИЗ ДЎСТЛАР!

«ЎЗБЕКФОРУМ»

ишлаб чиқариш тижорат марказининг

САЙЁҲЛИК АГЕНТЛИГИ

ҚУЙИДАГИ МАМЛАКАТЛАРГА 5—7 КУНЛИК

Саёҳатга таклиф қилади

ТАИЛАНД (Банкок) — 170 доллар + 2 миллион 200 минг сўм-купон.

Туркия (Истамбул) — 95 доллар + 1 миллион 670 минг сўм-купон.

БАХРЕЙН қироллиги (Манама) — 170 доллар + 1 миллион 650 минг сўм-купон.

ПОКИСТОН (Карачи) — 100 доллар + 1 миллион 560 минг сўм-купон.

БИРЛАШГАН АРАБ АМИРЛИКЛАРИ (Дубай) — 175 доллар + 1 миллион 650 минг сўм-купон.

ЭРОН — 80 доллар + 330 минг сўм-купон.

ХИТОЙ (Пекин) — 170 доллар + 1 миллион 770 минг сўм-купон.

ҲИНДИСТОН (Деҳли) — 100 доллар + 1 миллион 560 минг сўм-купон.

МИСР (Каир, Александрия, Порт-Саид) — 215 доллар + 2 миллион сўм-купон.

МИСР (Каир) — 142 доллар + 2 миллион сўм-купон.

Шунингдек Буюк Британиянинг денгиз соҳилидаги ХАСТИНГС курорт шаҳрида инглиз тилини ўрганиш бўйича ёзги ўқув ўрганиш курсларига таклиф қиламиз. 2—5 ҳафта давомида уч босқичда элементарь, ўрта ва кўп билимли. Курсларга 12 ва ундан катта ёшдагилар қабул қилинади. Оилаларда туриладн, уч маҳал овқатланилади, ҳар ҳафтада Лондон, Оксфорд шаҳарларига саёҳат ўтказилади. 2 ҳафталик курс баҳоси — 520 доллар+авиабилетлар, 3 ҳафталик курс баҳоси+ 700 доллар+авиабилетлар ва бошқа курслар тахминан 19 июнь, 10 июль, 31 июль, 21 август, 11 сентябрда бошланади.

Манзилимиз: Хоразм кўчаси, 6 (Энергетика вазирлиги орқасида, 50-мактаб ёнида).

Телефонлар: 39-90-25, 39-90-19 (9 дан 17.00 гача), **33-30-60, 33-31-60** (17.00 дан сўнг), **32-73-31.**

«ЎЗБЕККОММУНАЛЛОЙИҲА» ИНСТИТУТИГА ЛОЙИҲА МАҲСУЛОТЛАРИНИ РАСМИЙЛАШТИРИШ БЎЛИМИГА

бўлим бошлиғи,
нусха кўпайтириш техникасининг операторлари, механиклар

КЕРАК

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Ниёзбек йўли, 1.

«КОИНОТ» ИЛМИЙ-ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ

қуйидаги мутахассисликлар бўйича юқори малакали ишчиларни

ИШГА ТАКЛИФ ЭТАДИ

чилангарлар, газ-электр пайвандчилар, сайқалловчилар, токарлар, фрезерчилар, термист.

Иш ҳақи — ишбай мукофотли, ойига 350—400 минг сўм-купон.

Манзилгоҳимиз: Содиқ Азимов кўчаси, 72 «а» уй (собиқ Жуковский кўчаси).

Ходимлар бўлими телефони: 33-70-84.

ДИҚҚАТ!

Профилактика-таъмирлаш ишлари олиб борилиши муносабати билан

Тошкент иссиқлик электр марказини тўхтатиш режалаштирилмоқда. Шу муносабат билан 16-21 май кунлари Муқимий, Чилонзор даҳасининг 1, 2, 3, 4, 5, 7, Е, Й мавзелари, Оқтепа, Бобур, Грузовой, Усмон Носир, Стахановчилар, Нукус, Шевченко кўчалари, «Бошлиқ» даҳаси, Аэропортда

ИССИҚ СУВ БЎЛМАЙДИ.

Маълумот учун телефон: — 55-24-37.

Тошкент Меъморчилик ва қурилиш олийгоҳи томонидан Мамарасулов Баҳром Худоёрович номига берилган БТ 045434 рақамли диплом

БЕКОР ҚИЛИНАДИ

ХУСУСИЙ ЭЪЛОН

«Бирлик» даҳасидаги 10 хонали планли уй (8 сотих ҳовли, телефон) сотилади. Телефон: 47-41-82.

Ўзбекистон ФА Онкология илмий марказининг жамоаси ультратовуш диагностикаси бўлими шифокори С. А. Ҳолиқовага умр йўлдоши

Қобилжон ҲОШИМОВнинг

бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент «Газмол» ҳиссадорлик жамияти жамоаси жамият раисининг муовини Ф. Йўлдошевга онаси

Насиба ая ЙЎЛДОШЕВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Бош муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ.

Тошкент оқшоми

Муассис: Тошкент шаҳар ҳокимлиги

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида рўйхатга олинган. Рўйхат сони ~ 10.

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, ГСП, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Телефонлар: хатлар ~ 33-29-70; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича ~ 56-54-68, 32-56,66.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимларига ёки "Тошкент почтаси" шаҳар почта корхонасининг фойдаланиш бўлимига ~ 33-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин.

Ҳажми ~ 2 босма табоқ. Офсет усулда чоп этилади. Қоғоз бичими - А-2. Нашр кўрсаткичи - 64690.

"Шарқ" нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй.

Душанба, чоршанба ва жума кунлари чиқади.   Буюртма Г—944.   ● Босмага бериш вақти 11.30. ● Босмага берилди 12.30.